

**MINISTARSTVO ODBRANE I ORUŽANE SNAGE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Brošura

Brošura Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH

mart 2013. godine

izdavač: Ured za odnose s javnošću Ministarstva odbrane BiH
za izdavača: Uma Sinanović

sarađuju: sektori i uredi MO BiH, komande i jedinice OS BiH
novinar - saradnik: major Amela Mostarlić

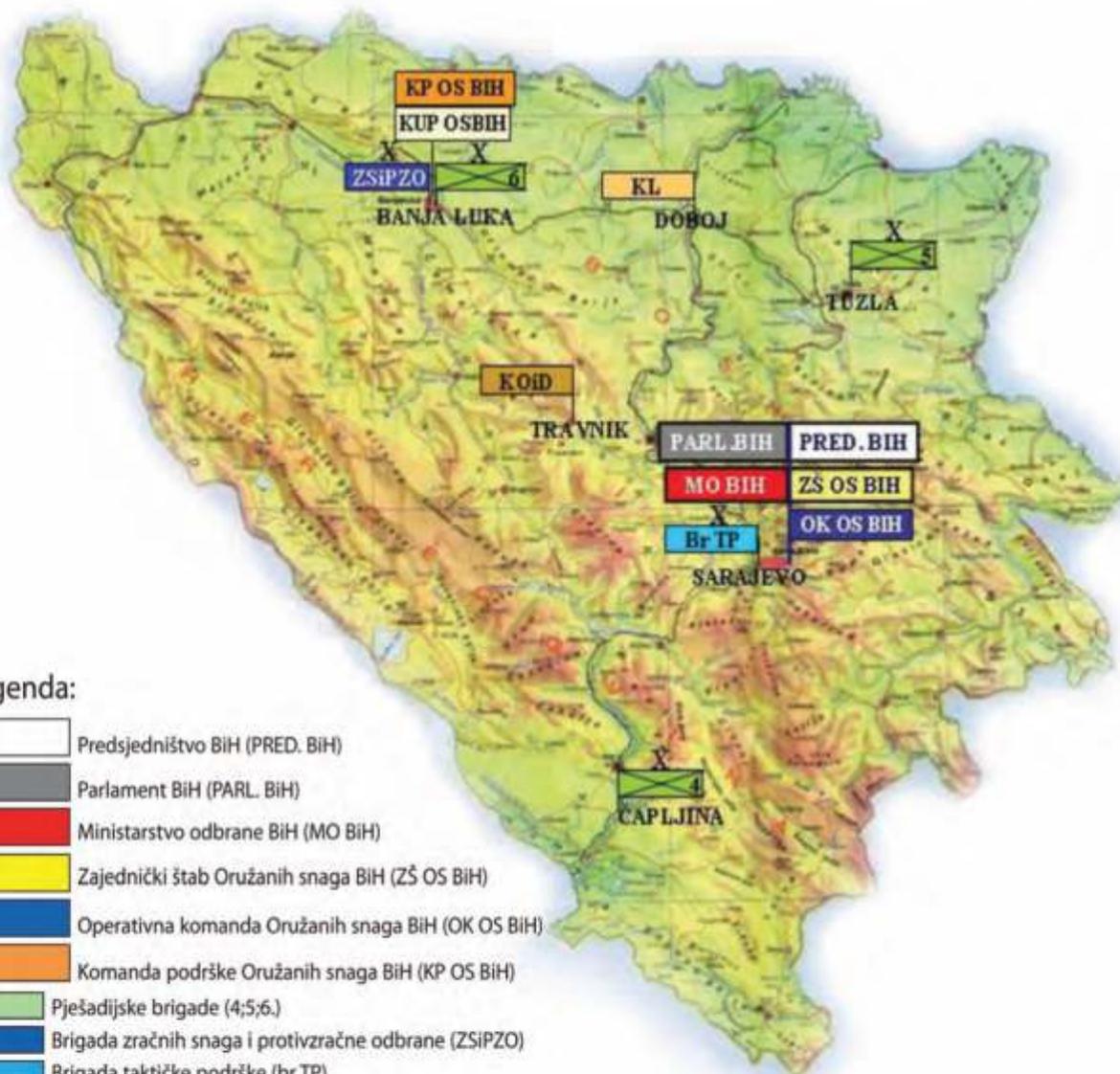
Ured za odnose s javnošću Ministarstva odbrane BiH
adresa: Hamdije Kreševljakovića 98 – Sarajevo
e-mail: info@mod.gov.ba

kontakt: telefon 033/286-680, fax 033/286-685
web: www.mod.gov.ba

Bosna i Hercegovina

Odbrambena struktura BiH

Legenda:

- Predsjedništvo BiH (PRED. BiH)
- Parlament BiH (PARL. BiH)
- Ministarstvo odbrane BiH (MO BiH)
- Zajednički štab Oružanih snaga BiH (ZŠ OS BiH)
- Operativna komanda Oružanih snaga BiH (OK OS BiH)
- Komanda podrške Oružanih snaga BiH (KP OS BiH)
- Pješadijske brigade (4;5;6.)
- Brigada zračnih snaga i protivzračne odbrane (ZSIPZO)
- Brigada taktičke podrške (br TP)
- Komanda upravljanja personalom (KUP OS BiH)
- Komanda logistike (KL)
- Komanda obuke i doktorine (KOiD)

Reforma odbrambenog sistema u BiH

U julu 2001. godine Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je jasno izrazilo opredjeljenje za uključenje Bosne i Hercegovine u evropske i evroatlantske integracije i NATO program *Partnerstvo za mir*, kao i za provedbu potrebnih reformi odbrambenog sistema i reorganizacije Oružanih snaga. Imajući u vidu ove ciljeve, u proteklom periodu učinjeni su veliki napori kako bi se stvorilo okruženje neophodno za uspješan proces reformi odbrambenog sistema, postigla unutarnja stabilnost, te stvorili uvjeti za kredibilnu kandidaturu za NATO.

Hronologija važnijih aktivnosti u procesu reforme i formiranja MO BiH i OS BiH:

2002

- oktobar – osnovan Generalni sekretarijat Stalnog komiteta za vojna pitanja, preteča Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine

2003

- maj – formirana Komisija za reformu odbrane u BiH
- decembar – donesen prvi Zakon o odbrani BiH kojim je osnovano Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine

2004

- mart – imenovan prvi ministar odbrane u Bosni i Hercegovini, Nikola Radovanović, i njegovi zamjenici Enes Bećirbašić, zamjenik za politiku i planove i Marina Pendeš, zamjenica za upravljanje resursima
- maj – prvi put izvedena zajednička kolektivna vježba jedinica Vojske RS i Vojske FBiH
- juni – održan NATO samit u Istanbulu, na kojem su šefovi zemalja i vlada članica Sjevernoatlantskog saveza apelirali na BiH da ostvari "stalan napredak prema uspostavi jedinstvenih vojnih snaga"
- juli – imenovano 13 generala OS BiH

Sastanak Komisije održan krajem 2003. god.

Susret prvog Ministra odbrane i njegovih zamjenika sa predstavnicima vojno-diplomatskog kora u BiH, 15.12.2004.

USEUCOM - Joint Contact Team Program
BK-04-38, UPOZNAVANJE SA ZAJEDNIČKIM ŠTABOM SAD
13-15 Juli 2004, Hotel "Italia", Sarajevo

Susret predstavnika USCEUCOM-a sa novoimenovanim generalima OS

novembar – formirana Počasna jedinica OS BiH

2005

- februar – donesena Odluka Predsjedništva BiH u kojoj se izražava opredjeljenje BiH za članstvo u NATO
- mart – donesen Zakon o učešću pripadnika OS BiH, policijskih službenika, državnih službenika i drugih zaposlenika u akcijama podrške miru i drugim aktivnostima u inozemstvu
- maj – Predsjedništvo BiH donijelo odluku o slanju vojnika OS BiH u misiju podrške miru u Iraku
- juni – u misiju podrške miru u Iraku upućena I rotacija Jedinice OS BiH za uništavanje NUS-a
- decembar – donesen drugi Zakon o odbrani BiH – donesen Zakon o službi u OS BiH

2006

- januar – ukinuta entitetska ministarstva odbrane i vojske
  - zaposlenici iz MO FBiH i MO RS postaju zaposlenici MO BiH
  - ukinuto obavezno služenje vojnog roka
  - počinje se primjenjivati novi jedinstveni budžet za odbranu na nivou države
- juli – donesena Odluka Predsjedništva BiH o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH – ukupno 16 000 pripadnika, i to:
  - a) 10 000 profesionalnih vojnih lica
  - b) 1 000 civila
  - c) 5 000 pripadnika rezervnog sastava – zastupljenost naroda u OS BiH:
    - a) Bošnjaci 45,9%
    - b) Srbi 33,6%
    - c) Hrvati 19,8%
    - d) Ostali 0,7%
- decembar – Prva godišnjica OS BiH
- decembar – prijem BiH u NATO Program *Partnerstvo za mir*

2006 - 2007

- oktobar 2006 – oktobar 2007
  - Tranzicija personala u MO i OS BiH
  - 01.01.2006.godine – 12 668 zaposlenih
  - 19.11.2007. godine – 9 392 zaposlenih

Prvo predstavljanje Počasne jedinice OS BiH, 26.11.2004.

Ceremonija ispraćaja pripadnika I rotacije Jedinice za uništavanje NUS-a u Irak, 1.6.2005.

Obilježavanje Prve godišnjice Dana OS BiH, 01.12.2006.

Ceremonija potpisivanja Okvirnog dokumenta NATO Programa PFP u Briselu, 14.12.2006.

2007

- februar – imenovan drugi ministar odbrane u Bosni i Hercegovini, Selmo Cikotić, i njegovi zamjenici Igor Crnadak, zamjenik za politiku i planove i Marina Pendeš, zamjenica za upravljanje resursima
- mart – BiH potpisala Sporazum o razmjeni sigurnosnih informacija sa NATO-om
- maj – formiranje Komande podrške – formiranje Komande za upravljanje personalom
- juni – formiranje 4., 5. i 6. Pješadijske brigade
- septembar – formiranje Brigade Zračnih snaga i Protivzračne odbrane – formiranje Brigade taktičke podrške – formiranje Komande za obuku i doktrinu
- septembar – uspostavljen NATO Koordinacijski tim Vijeća ministara BiH
- oktobar – formiranje Komande logistike – prijem BiH u punopravno članstvo Organizacije ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM) – sve komande i jedinice OS BiH formirane i stacionirane na lokacijama definiranim

Predsjedničkom Odlukom o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH iz jula 2006. god.

2008

- januar – Predsjedništvo BiH donijelo Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH (na osnovu Odluke izvršeno je zahtijevano predislociranje komandi i jedinica, a u skladu sa Planom predislociranja i razmještaja komandi i jedinica)
- februar – počela realizacija projekta obuke pripadnika OS BiH iz sastava svih brigada
- mart – u Kasarni "3. maj" u Doboju potpisan Sporazum o konačnom raspolaganju pokretnom vojnom imovinom

**Ceremonija povodom formiranja
Brigade taktičke podrške, 12.9.2007.**

**Sjednica NATO Koordinacijskog tima, predsjedava
gospodin Igor Crnadak, 10.10. 2007.**

**Ceremonija potpisivanja sporazuma u
Doboju, 27.3.2008.**

- april – NATO samit u Bukureštu, poziv BiH u “intenzivirani” dijalog
- april – objavljen prvi Javni oglas za prijem vojnika u OS BiH
- juli – primopredaja dužnosti načelnika ZŠ OS BiH
- juli – donesena Odluka Predsjedništva BiH o strukturi Generalskog kora u OS BiH
- avgust – u Irak po prvi put upućena I rotacija Pješadijske jedinice OS BiH
- septembar – BiH pozvana u članstvo Američko-jadranske povelje
- decembar – zvanično okončano učešće OS BiH u operaciji „Iračka sloboda” dolaskom posljednje grupe pripadnika OS BiH iz Iraka

Press konferencija članova delegacije BiH po povratku sa NATO samita u Bukureštu, 4.4.2008.

Ceremonija povodom primopredaje dužnosti načelnika ZŠ OS BiH, 21.7.2008.

Ceremonija ispraćaja pripadnika I rotacije Pješadijske jedinice u Irak, 14.8.2008.

Svečani doček povodom povratka 8. rotacije Jedinice za uništenje NUS-a i 1. rotacije Pješadijske jedinice, 15.12.2008.

2009

- januar – donesena Odluka Predsjedništva BiH o upućivanju 10 oficira Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u štabnu Komandu misije Snaga međunarodne sigurnosne pomoći (ISAF) u Islamsku Republiku Afganistan
- mart - potpisivanjem Sporazuma o učešću OS BiH u misiji ISAF u Afganistanu i Finansijskog sporazuma, BiH postala članica Misije ISAF
- mart – upućivanjem 2 oficira u Afganistan - kontingent danskih Oružanih snaga, 25.03.2009. godine zvanično počelo izvršenje misije ISAF
- april – vojni dio Misije BiH pri NATO-u u Briselu zvanično otpočeo sa radom 01.04.2009.godine
- april – donesena Odluka o izradi strateškog dokumenta „Pregled odbrane“ (27.04.2009.)
- maj – potpisivanjem Sporazuma o ulasku BiH u NATO kodifikacioni sistem (NCS), BiH prihvata principe, procedure i politike NCS i dobija mogućnost pristupa NATO sistemu kodifikacije i korištenja uspostavljenih baza podataka

Sjednica Predsjedništva BiH, 05.01.2009.

Potpisivanje sporazuma u Briselu, 11.03.2009.

Misija BiH pri NATO- u u Briselu

Potpisivanje Sporazuma, 14.05.2009.

- juni – potpisan Sporazum o saradnji između Ministarstva odbrane BiH i Ministarstva sigurnosti BiH u oblasti reagiranja na prirodne i druge nesreće

Potpisivanje Sporazuma, 29.06.2009.

- juli – uspostavljena institucija parlamentarnog vojnog povjerenika donošenjem Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine (07.07.2009.)

Uručivanje certifikata STANAG timu OS BiH, 14. 07. 2009.

- juli – ispunjen prvi partnerski cilj za ulazak BiH u NATO – Partnerski cilj G-0355-I predstavlja jezičke standarde

Ceremonija otvaranja Operativnog centra, 05.08.2009.

- avgust - otvoren Operativni centar za komandovanje i kontrolu u institucijama odbrane BiH

- septembar – održana vježba "Združeni napor 2009". Više od 435 učesnika iz 27 zemalja svijeta i zemlja domaćin BiH, imali su mogućnost testiranja globalne telekomunikacijske interoperabilnosti

Sajt vježbe „Združeni napor 2009“, kasarna „Kozara“, Banja Luka 04-17. 09. 2009.

- septembar – upućeno 8 oficira OS BiH u izvršenje misije ISAF u Afganistan, u sastavu kontigenta Oružanih snaga SR Njemačke
- oktobar - BiH predala aplikaciju za pristupanje Akcijskom planu za članstvo (MAP)
- oktobar – ceremonija zatvaranja NATO TF za BiH i otvaranja Regionalnih tranzicijskih centara MO BiH
- novembar – održan sastanak ministara Američko-Jadranske povelje

2010

- mart – prestala profesionalna vojna služba za 300 vojnika pripadnika OS BiH, kojima su istekli vojni ugovori u OS BiH
- april – donesena Odluka o uspostavljanju saradnje Bosna i Hercegovina - NATO na nivou MAP-a

Predaja aplikacije, Brisel 02.10.2009.

Potpisivanje protokola o angažovanju IOM-a u RTC, 28.10.2009.

Ministarski sastanak A-5, 17-18.11.2009.

NATO Samit u Tallinu (Estonija), 22-23.04.2010.

- maj – donesena Odluka o NATO Perspektiva programu
- juli – zaključen prvi ciklus IPAP-a za 2008-2010.

NATO HQ, Brisel, 14.07.2010.

- juli – donesena Odluka Predsjedništva BiH o upućivanju 45 pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u misiju Snaga međunarodne sigurnosne pomoći (ISAF), (27.07.2010.)

Ceremonija ispraćaja, vojna baza „Dubrave“, 15.10.2010.

- oktobar – u misiju ISAF u Afganistan upućena prva rotacija Pješadijske jedinice OS BiH
- novembar – predstavljen NATO Perspektiva program

Parlamentarna skupština BiH, 18.11.2010.

2011

- januar - decembar – prestala profesionalna vojna služba za 182 vojnika OSBiH koji nisu ispunjavali uslove za produženje ugovora o profesionalnoj vojnoj službi
- februar – organizacija 51. Svjetskog vojnog prvenstva u skijanju

Olimpijske planine Jahorina, Igman, Bjelašnica, 21-26.02.2011.

- april – odlukom NATO savezničke komande za transformaciju, u NATO katalog kurseva za obrazovanje i edukaciju, akreditirana tri kursa PSOTC-a u Sarajevu
- oktobar – Predsjedništvo BiH donijelo Odluku o slanju grupe instruktora u ISAF misiju za rad na vojno-policijskoj školi

2012

- januar - februar - održana 23. Međunarodna konferencija rukovodilaca vjerskih službi u vojsci od 30. januara do 03. februara u Sarajevu
- februar - imenovan treći ministar odbrane u BiH mr Muhamed Ibrahimović i njegovi zamjenici: zamjenik za politiku i planove Marina Pendeš i zamjenik za upravljanje resursima Mirko Okolić
- februar – prva grupa od šest vojnih policajaca iz sastava OS BiH upućena u Afganistan u svojstvu instruktora, a u sastavu tima kojeg čine pripadnici oružanih snaga zemalja potpisnica Američko-Jadranske povelje
- april – Predsjedništvo BiH donijelo Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH – na osnovu ove odluke definisano je novih 63 perspektivne vojne lokacije

Ceremonija svečanog otvaranja Konferencije, 30.01.2012.

Zvanična verifikacija Zapisnika o primopredaji dužnosti najviših dužnosnika MO BiH, 16.02.2012.

- maj – održan NATO samit u Čikagu na kome je BiH iskazano priznanje za postignutim rezultatima na putu ka NATO-u

NATO samit u Čikagu, 20. i 21. 05. 2012.

- maj-juni – održana vježba međunarodnog karaktera "Zajednički otpor 2012"

Čapljina, 28.05. - 07.06. 2012.

- juni – održana Druga konferencija podoficira oružanih snaga zemalja članica Američko-Jadranske povelje

Sarajevo, 12 -15. 06. 2012.

- oktobar – održan Sastanak ministara odbrane Jugoistočne Evrope (SEDM)

Sarajevo, 02 - 04. 10. 2012.

- oktobar – počelo emitovanje TV serijala o MO i OS BiH "Naša snaga"

- novembar – imenovan novi ministar odbrane Zekerijah Osmić

Zastupnički dom Parlamenta BiH potvrdio imenovanje novog ministra odbrane BiH, 23.11. 2012

- decembar – u misiju ISAF u Afganistan upućena Vojnopolijska jedinica OS BiH u misiju vojnopolicijske podrške američkim snagama na terenu i mentorisanja afganistanske civilne policije

Ceremonija ispraćaja, kasarna "Rajlovac", 28.12.2012.

2013

- januar – Predsjedništvo BiH donijelo Odluku o razrješenju general-pukovnika Miladina Milojevića sa dužnosti načelnika ZŠ OSBiH i Odluku o određivanju general-majora Ante Jeleča za vršioca dužnosti načelnika ZŠ OSBiH, te Odluke o razrješenjima i postavljenjima na generalskim pozicijama u OS BiH
- februar – održana međunarodna vojno-logistička vježba LOGEX 13

Ceremonija povodom primopredaje dužnosti načelnika ZŠ OS BiH, 28.02. 2013.

Kasarna "Rajlovac" - Sarajevo, 04-15.02. 2013.

Šema lanca komandovanja i kontrole Oružanim snagama BiH

Predsjedništvo BiH

– ima vrhovnu komandu i kontrolu nad OS BiH

Parlament BiH

– ima demokratsku i parlamentarnu kontrolu nad OS BiH

Ministarstvo odbrane BiH

– upravna organizacija zadužena za cjelokupnu strategiju i politiku odbrane

Zajednički štab OS BiH

– zadužen da pretoči politiku MO u detaljne planove

– odgovoran za planiranje, organiziranje i provođenje direktiva i naredbi ministra odbrane

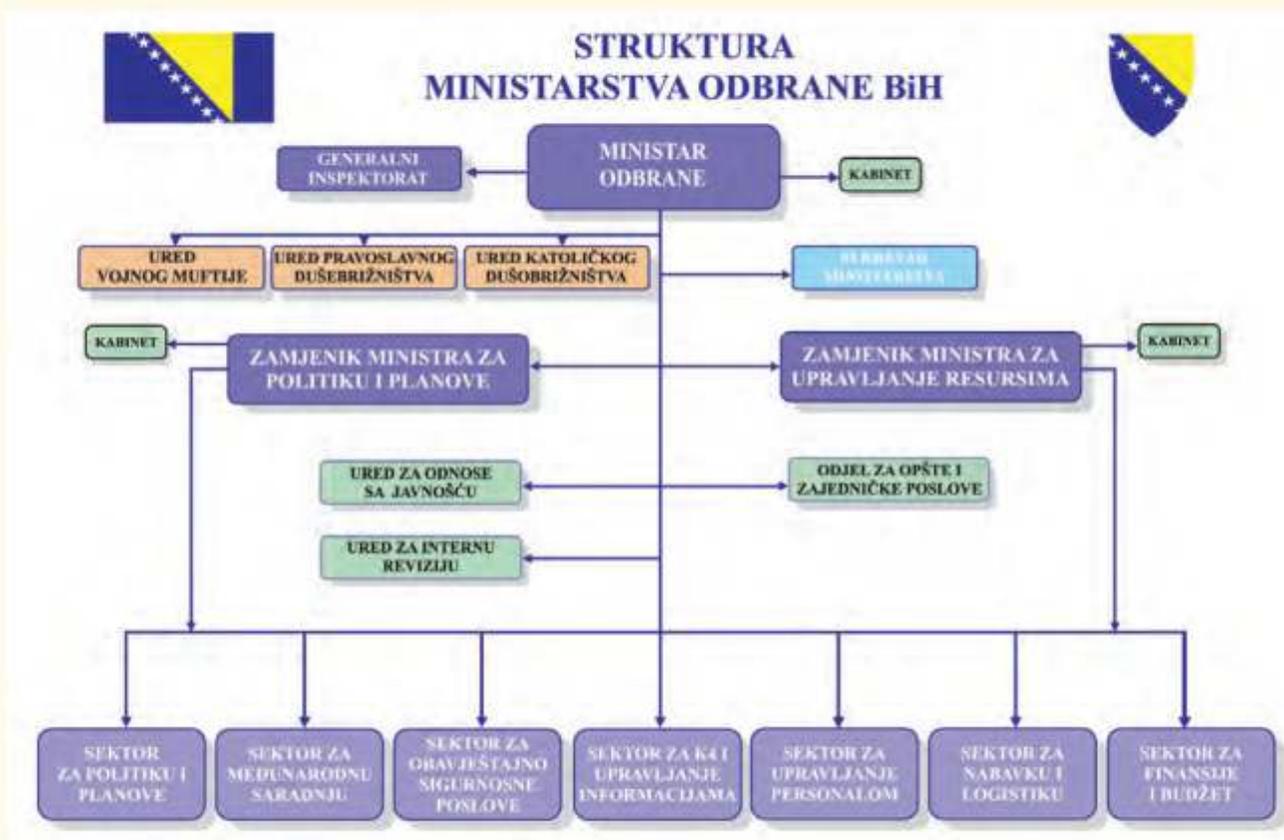
Operativna komanda OS BiH

– ima komandu nad svim brigadama i mobilnim jedinicama
– ima primarnu odgovornost za realizaciju planova koji se odnose na operacije i kolektivnu terensku obuku

Komanda za podršku OS BiH

– upravlja personalom, logistikom i obukom

Ministarstvo odbrane BiH

Nadležnosti:

- stvaranje i održavanje odbrambenog kapaciteta, kako bi se osigurala zaštita suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta BiH,
- nadzor nad svim aspektima Oružanih snaga BiH, predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima vezano za pitanja odbrane,
- izradu, pregled i ažuriranje odbrambene politike Bosne i Hercegovine koju odobrava Predsjedništvo BiH,
- izradu i odobravanje politika i propisa u pogledu organizacije, administracije, obuke, opremanja i upotrebe Oružanih snaga BiH,
- osiguravanje da Bosna i Hercegovina poštuje međunarodne obaveze vezano za pitanje odbrane,
- aktiviranje jedinica rezervnog sastava i kategorija rezervista za sve operacije, izuzev planirane obuke,
- razmještaj ili upotrebu bilo kojeg dijela Oružanih snaga van Bosne i Hercegovine za sve operacije ili aktivnosti obuke,
- izdavanje instrukcija načelniku Zajedničkog štaba Bosne i Hercegovine za upotrebu ili razmještanje bilo koje jedinice Oružanih snaga unutar Bosne i Hercegovine za potrebe koje nisu obuka,
- uspostavljanje postupaka za odobravanje vojne pomoći civilnim vlastima u slučaju prirodnih katastrofa i nesreća, po ovlaštenju koje daje Predsjedništvo BiH,
- ustanovljavanje postupaka koji osiguravaju transparentnost dužnosti Ministarstva odbrane, ostale zakonske nadležnosti.

Oružane snage BiH

U skladu sa Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine, Oružane snage BiH su profesionalna, jedna vojna sila koju organizira i kontrolira Bosna i Hercegovina. Oružane snage, kao instituciju BiH, čine pripadnici iz reda sva tri konstitutivna naroda i reda ostalih, u skladu sa Ustavom i zakonima BiH.

Bosna i Hercegovina organizira, razvija i održava vojni kapacitet i spremnost Oružanih snaga radi osiguranja suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta BiH, radi unapređenja ciljeva vanjske politike BiH, ispunjenja međunarodnih obaveza BiH, kao i zaštite državljana BiH.

Misija OS BiH:

osiguranje suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta BiH, unapređenje ciljeva vanjske politike BiH, ispunjenje međunarodnih obaveza BiH, zaštita državljana BiH.

Zadaci OS BiH:

učestvovanje u operacijama kolektivne sigurnosti, u operacijama za podršku miru i samoodbrani, uključujući i borbu protiv terorizma, pružanje vojne odbrane BiH i njenim državljanima u slučaju napada, pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće, protivmimsko djelovanje u BiH, ispunjenje međunarodnih obaveza BiH.

Profesionalna vojna lica:

generali, oficiri, podoficiri, vojnici

Pripadnici rezervnog sastava:

rezervni generali, rezervni oficiri, rezervni podoficiri, rezervni vojnici

Vidovi OS BiH:

Kopnena vojska, Zrakoplovstvo i protivzračna odbrana

Rodovi OS BiH:

Pješadija, Artiljerija, Artiljerijsko-raketne jedinice protivzračne odbrane, Oklopno-mehanizirane jedinice Avijacija, Inženjerija, Veza, Atomska biološko hemijska odbrana, Elektronsko izviđanje i protiv elektronska odbrana, Zračno osmatranje i javljanje, Vojnoobavještajni

Lokacije i ustanove jedinica OS BiH: ZAJEDNIČKI ŠTAB OS BiH – Sarajevo

Operativna komanda OS BiH – Sarajevo

- Pješadijska brigada (4.pbr) – Čapljina
- Pješadijska brigada (5.pbr) – Tuzla
- Pješadijska brigada (6.pbr) – Banja Luka
- Pješadijski bataljoni – Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Bileća, Čapljina, Kiseljak, Livno, Orašje, Prijedor, Tuzla, Ustikolina, Zenica
- Artiljerijski bataljoni – Doboj, Mostar, Žepče
- Brigada zračnih snaga i protivzračne odbrane – Banja Luka
- Bataljon protivzračne odbrane – Sarajevo
- Bataljon zračnog osmatranja i javljanja – Banja Luka
- Bataljon za zrakoplovnu podršku – Banja Luka, Sarajevo
- Brigada taktičke podrške – Sarajevo
- Bataljon veze – Pale
- Inženjerski bataljon – Derventa
- Vojno obavještajni bataljon – Sarajevo
- Deminerski bataljon – Travnik
- Bataljon vojne policije – Sarajevo
- Oklopni bataljon – Tuzla

Komanda za podršku OS BiH – Banja Luka

- Komanda za upravljanje personalom – Banja Luka
- Komanda za obuku i doktrinu – Travnik
- Komanda logistike – Doboj
- Bataljoni logističke podrške – Banja Luka, Čapljina, Tuzla, Sarajevo

Personalna popuna Oružanih snaga BiH

Odlukom Predsjedništva Bosne i Hercegovine o veličini, strukturi i lokacijama Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, regulirano je da OS BiH imaju ukupno **16 000** pripadnika, i to:

- PVL **10.000**
(oficiri, podoficiri i vojnici)
- CL **1.000**
- pripadnici rezervnog sastava **5.000**

Istom odlukom je definirana i nacionalna zastupljenost:

- Bošnjaka: 45,90% ili 4826 lica
- Srba: 33,60% ili 3533 lica
- Hrvata: 19,80% ili 2084 lica i
- ostale nacionalnosti: 0,70% ili 74 lica

ČINOVI U ORUŽANIM SNAGAMA BiH

a. Oznake činova generala na jedinstvenoj terenskoj uniformi

b. Oznake činova viših oficira na jedinstvenoj terenskoj uniformi

c. Oznake činova oficira na jedinstvenoj terenskoj uniformi

d. Oznake činova podoficira na jedinstvenoj terenskoj uniformi

e. Oznake činova vojnika na jedinstvenoj terenskoj uniformi

f. Oznake činova vojnih imama na jedinstvenoj terenskoj uniformi

g. Oznake činova vojnih sveštenika na jedinstvenoj terenskoj uniformi

h. Oznake činova vojnih kapelana na jedinstvenoj terenskoj uniformi

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine predsjedavajući Vijeća ministara BiH imenuje ministre i zamjenike ministra, koji stupaju na dužnost nakon potvrde Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Ministar odbrane je u sastavu Vijeća ministara BiH i ima dva zamjenika, zamjenika za politiku i planove i zamjenika za upravljanje resursima.

Ministar odbrane BiH Zekerijah Osmić na ovoj dužnosti je od 23.11.2012. godine, a zamjenici Marina Pendeš i Mirko Okolić od 16.02.2012. godine.

Najviši dužnosnici Ministarstva odbrane BiH u ovom izdanju Vojne brošure u svojim izjavama ukratko ocjenjuju trenutno stanje u MO i OS BiH i iznose težišne i prioritetne aktivnosti u narednom periodu.

Ministar odbrane BiH Zekerijah Osmić:

“Reforma odbrane je, bez sumnje, najveće dostignuće i uspjeh koje je Bosna i Hercegovina postigla od Dejtonskog mirovnog sporazuma do danas. Integracijom Oružanih snaga BiH i implementacijom zakonskih rješenja u oblasti odbrane, Bosna i Hercegovina postala je kredibilan partner za priključenje NATO-u, odnosno, u ovoj fazi za priključenje Akcionom planu za članstvo u NATO (MAP). Sve to je postignuto uz odlučnost da razvijamo jedinstvene Oružane snage, u skladu sa NATO standardima, koje su prepoznatljive po svojim pozitivnim rezultatima i profesionalizmu.

Važno je naglasiti i činjenicu da je Bosna i Hercegovina, uz reformisane i jedinstvene Oružane snage BiH, pokazala sposobnost i spremnost za učešće u međunarodnim misijama, čime je postala aktivna učesnica u izgradnji svjetskog mira i globalne sigurnosti.

Odbornbene strukture stvorile su model kako vršiti reforme u BiH, a u narednom periodu očekujemo podršku i drugih državnih i društvenih struktura za uspješan nastavak reformi. Reforma odbrane je dinamičan proces, nije završena i zavisice od daljih zadataka, rizika, izazova i obaveza koji se pred nas budu postavljali u okviru NATO integracionog procesa.

Spremni smo i odlučni nastaviti razvijati jedinstvene profesionalne Oružane snage, organizovane, opremljene i obučene prema NATO standardima, sa veličinom i strukturom koja je u skladu sa odbrambenim potrebama i ekonomskom moći Bosne i Hercegovine. Takođe, nastavit ćemo i proces podmlađivanja vojničkog sastava, a sve u cilju jačanja ukupnih sposobnosti i daljeg razvoja i modernizacije OS BiH na putu ka NATO i euroatlantskim integracijama.

Realizacija predstojećih zadataka zahtijeva puni angažman i doprinos svih struktura i pojedinaca u odbrambenom sistemu, zasnovan isključivo na profesionalizmu, koji će doprinijeti daljoj izgradnji, unaprijeđenju i jačanju odbrambenog sistema BiH.“

Zamjenica ministra odbrane za politiku i planove Marina Pendeš:

“Najvažnije aktivnosti iz resora politika i planova MO BiH usmjerene su na implementaciju obaveza kojima su određeni pravci razvoja i djelovanja odbrambenih institucija BiH na putu ka NATO i euroatlantskim integracijama. S tim u vezi podsjetit ću da su MO i OS BiH dužne, da u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti, provode sve potrebne aktivnosti za prijem Bosne i Hercegovine u članstvo NATO. U tom kontekstu MO i OS BiH implementiraju obaveze iz NATO programa i opredijeljeni su za čvrstu saradnju sa NATO-om i zemljama članicama. Učestvujemo u brojnim forumima, inicijativama i organizacijama, a takođe imamo vrlo uspješnu regionalnu saradnju, što je važno za stvaranje regionalne sigurnosti.

Poseban značaj u svemu tome imaju pripadnici Oružanih snaga BiH koji svojim učešćem u međunarodnim misijama

doprinosu miru i stabilnosti u svijetu i grade pozitivan imidž Bosne i Hercegovine na vanjskopolitičkom planu, a spremne su i odlučne da u tom pravcu i dalje djeluju. Uporedo s tim aktivnostima pružali smo podršku civilnim strukturama u različitim oblastima, a posebno u kriznim situacijama. Pomoć civilnim organima u reagovanju na prirodne i druge nesreće je bila značajna, te možemo ustvrditi da smo adekvatno i pravovremeno odgovorili na zahtjeve te vrste, u skladu sa našim raspoloživim resursima.

Osim toga, MO i OS BiH rade na izradi i dugoročnijih planova, što podrazumijeva kvalitetne izrade strateških dokumenata, kao što je "Pregled odbrane", ali i donošenje nekih novih političkih odluka na širem nivou. Takođe, dio problema na koje smo nailazili u proteklom periodu zahtjevaju i izmjenu određenih zakona što podrazumijeva dodatan angažman koji se od nas očekuje, a sve u skladu sa propisima i potrebama MO i OS BiH".

Zamjenik ministra odbrane za upravljanje resursima Mirko Okolić:

"U narednom periodu, aktivnosti iz resora upravljanja resursima odvijajuće se u skladu sa Planom nabavki MO BiH za 2013. godinu, dinamikom prilagođavanja budžetu i racionalizaciji trošenja finansijskih sredstava u svim oblastima. Pri tome treba naglasiti da su sredstva za modernizaciju ili kapitalne investicije mala, ali mi smo svjesni teške finansijske situacije i činjenice da u ovom trenutku ne možemo raspolagati sa onoliko sredstava koliko bi željeli.

Tome treba dodati i činjenicu da čuvanje i održavanje naoružanja i minsko-eksplozivnih sredstava, kao i neperspektivnih lokacija, iziskuje izdvajanje određenih finansijskih sredstava. Stoga će u narednom periodu jedan od prioriteta našeg rada biti rješavanje njihovog statusa, a sve sa ciljem boljeg

funkcionisanja OS BiH, koje će na taj način dati svoj doprinos entitetskim i lokalnim zajednicama, jer će im navedene lokacije biti ustupljene na korištenje u cilju njihovog ekonomskog prosperiteta. Siguran sam da ćemo ove aktivnosti uspješno i realizovati.

Istovremeno ćemo uložiti maksimalan napor da imamo kvalitetniju obuku, opremanje i snabdjevanje po svim osnovama, jer je obuka kontinuiran proces koji se planira, organizuje i realizuje.

Podjednako važne su i aktivnosti koje se odvijaju u oblasti personalne problematike. Naime, podmlađivanje kadra u OS BiH praktično se odvija kroz dinamiku prijema mladih vojnika u profesionalnu službu u OS BiH i koordinirano je sa dinamikom otpusta personala iz OS BiH.

Učinit ćemo sve da i ovaj proces realizujemo na zadovoljavajući način, što predstavlja još jedan od velikih izazova koji se nalazi pred odbrambenim institucijama".

Stanje personala u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH

Trenutna popunjenost MO BiH je 254 lica od 325 koliko broji po sistematizaciji. Od toga je 149 državnih službenika, 86 zaposlenika, 7 rukovodećih državnih službenika i 12 lica sa posebnim statusom. Navedeno stanje se nije značajnije mijenjalo u protekle dvije godine, u prvom redu zbog budžetskog ograničenja do 2014. godine koji je isključio mogućnost eksternog prijema personala. U MO BiH je raspoređeno i 60 PVL. Popunjenost OS BiH u protekle dvije godine se kretala od 85,8% sa početkom 2011. godine do trenutne preko 93,76%. Treba napomenuti da je Zakonom o budžetu zajedničkih institucija BiH brojno stanje MO i OS BiH ograničeno na 10.012 pripadnika iako je Odlukom Predsjedništva BiH o veličini i strukturi i lokacijama OS BiH određeno da OS BiH imaju 10.000 PVL, 1.000 civilnih lica i 5.000 pripadnika rezervnog sastava.

Sa problemom otpusta personala, koji je bio uslovljen

primjenom Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, MO i OS BiH prvi put su se susrele početkom 2010. godine, kada pojedinim vojnicima nije bilo moguće produžiti profesionalni vojni ugovor zbog ograničenja starosne granice od 35 godina života. Zbog toga je, od početka 2010. godine do sada, iz OS BiH ukupno otpušteno 1.949 vojnika, od čega u 2010. godini 1.767 vojnika, u 2011. godini 181 vojnik i u 2012. godini 1 vojnik. U 2013. godini bit će otpušteno 947 vojnika, 77 u 2014., 61 u 2015., 98 u 2016. i 167 u 2017. godini, odnosno ukupno 1.350 vojnika.

Prijem mladih vojnika u profesionanu vojnu službu u OSBiH

Prijem mladih vojnika u OS BiH se realizuje od 2008. godine i do sada su realizovana četiri Javna oglasa. Proces prijema obuhvata, pored raspisivanja Javnog oglasa, i proces odabira i selekcije kandidata što uključuje: testiranje psiho-fizičkih sposobnosti, ljekarske preglede kao i osnovnu vojničku obuku kandidata. Nakon ovog uspješno završenog procesa, sa kandidatom se sklapa Ugovor o prijemu u OS BiH. Odziv građanki i građana na Javne oglase o prijemu, potvrđuje da su OS BiH prepoznali kao dinamičnu i atraktivnu organizaciju.

Do sada je na oglasima prihvaćeno 20.917 aplikacija što je u prosjeku oko šest kandidata na jednu vojničku poziciju i taj broj je od oglasa do oglasa rastao. Izvršen je prijem ukupno 11 klasa vojnika. U 2011. godini su primljene četiri klase ili 1.180 vojnika, od čega 106 žena ili 8,98 %. U 2012. godini obučena je još jedna klasa od 284 vojnika i prijem iste je vršen sukcesivno krajem 2012. i početkom 2013. godine (31.12.2012. godine izvršen prijem 60 vojnika i 01.01.2013. godine 224 vojnika XI klase). U toku je realizacija novog, petog Javnog oglasa od 29.03.2012. godine i prijem nove, XII klase od 300 vojnika. Isti se trenutno nalaze na osnovnoj obuci u COO Pazarić. Nakon završetka osnovne obuke u aprilu 2013. godine, s njima će biti sklopljen Ugovor o prijemu u OS BiH. Imajući u vidu planirani otpust u 2013. godini, u planu je da se od kandidata po istom oglasu, izvrši selekcija i prijem i

XIII klase tj. još 300 vojnika. Na ovaj oglas se prijavilo 6.744 kandidata, od čega 572 žene. Na testiranje se odazvalo 5.709 kandidata. Eliminacione pragove na provjerama (testovi fizičke spremnosti i opšteg znanja) nije prešlo 2.072 kandidata ili 36,29 % od čega 189 žena. Od testiranja je odustao 61 kandidat. Napominjemo da je gornja zakonska starosna granica da bi vojnik mogao konkurisati u OS BiH 27 godina. Prosjek godina kandidata koji se javljaju za prijem u OS BiH je 22 godine, čime se prosjek godina starosti vojnika, dosadašnjim prijemima, smanjio sa 33 na 28 godina. Sa podmlađivanjem vojničke kategorije nastavit će se i u narednom periodu. Teritorijalna distribucija prijavljenih kandidata ukazuje na činjenicu da je interes za pristupanje u OS BiH prisutan na cijeloj teritoriji BiH. Primjetno je i da se za vojnički poziv prijavljuje sve više kandidata ženskog pola. Trenutno u OS ima 5 % žena, i taj broj se konstantno povećava, sa ciljem da ih bude oko 10%.

Odlukom Predsjedništva BiH od jula 2006. godine o veličini, strukturi i lokacijama OS BiH je tačno definisano, ne samo ukupno brojno stanje OS BiH, nego i nacionalna zastupljenost i ista se strogo poštuje. U toku je realizacija internog konkursa za prekategorizaciju 38 lica u oficire i 113 lica u podoficire.

Podaci o generalskom koru u Oružanim snagama BiH

Zajednički štab OS BiH

Načelnik ZŠ OS BiH - Anto Jeleč, lični čin: general major; postavljen na dužnost: v.d. načelnika ZŠ OS BiH; formacijski čin: general pukovnik; mjesto službe: Sarajevo; dosadašnja dužnost: zamjenik načelnika ZŠ OS BiH za resurse

Zamjenik načelnika ZŠ OS BiH za operacije - Mirko Tepšić, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika načelnika ZŠ OS BiH za operacije; formacijski čin: general major; mjesto službe: Sarajevo; dosadašnja dužnost: zamjenik komandanta OK OS BiH za resurse

Zamjenik načelnika ZŠ OS BiH za resurse - Senad Mašović, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika načelnika ZŠ OS BiH za resurse; formacijski čin: general major; mjesto službe: Sarajevo; dosadašnja dužnost: komandant 5. pbr OS BiH

Operativna komanda OS BiH

Komandant OK OS BiH - Dragan Vuković, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. komandanta OK OS BiH; formacijski čin: general major; mjesto službe: Sarajevo - Butmir; dosadašnja dužnost: zamjenik komandanta KP OS BiH za resurse

Zamjenik komandanta OK OS BiH za operacije - Sakib Forić, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika komandanta OK OS BiH za operacije; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Sarajevo - Butmir; dosadašnja dužnost: zamjenik komandanta OK OS BiH za operacije

Zamjenik komandanta OK OS BiH za resurse - Ivica Jerkić, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika komandanta OK OS BiH za resurse; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Sarajevo - Butmir; dosadašnja dužnost: komandant OK OS BiH

Komanda za podršku OS BiH

Komandant KP OS BiH - Husein Tursunović, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. komandanta KP OS BiH; formacijski čin: general major; mjesto službe: Banja Luka; dosadašnja dužnost: generalni inspektor MO BiH

Zamjenik komandanta KP OS BiH za operacije - Marko Stojčić, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika komandanta KP OS BiH za operacije; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Banja Luka; dosadašnja dužnost: zamjenik komandanta KP OS BiH za operacije

Zamjenik komandanta KP OS BiH za resurse - Gojko Knežević, lični čin: brigadir; postavljen na dužnost: v.d. zamjenika komandanta KP OS BiH za resurse; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Banja Luka; dosadašnja dužnost: načelnik Uprave za politiku i planove ZŠ OS BiH

Generalni inspektorat MO BiH

Generalni inspektor Ministarstva odbrane BiH - Enes Husejnović, lični čin: brigadir; postavljen na dužnost: v.d. generalnog inspektora MO BiH; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Sarajevo; dosadašnja dužnost: VDP BiH u Briselu

4. pbr OS BiH

Komandant 4. pbr - Tomo Kolenda, lični čin: brigadni general; postavljen na dužnost: komandanta 4. pbr; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Čapljina; dosadašnja dužnost: komandant 4. pbr OS BiH

5. pbr OS BiH

Komandant 5. pbr - Kenan Dautović, lični čin: brigadir; postavljen na dužnost: v.d. komandanta 5. pbr; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Tuzla; dosadašnja dužnost: komandant PSOTC-a

6. pbr OS BiH

Komandant 6. pbr - Radovan Ilić, lični čin: brigadir; postavljen na dužnost: v.d. komandanta 6. pbr; formacijski čin: brigadni general; mjesto službe: Banja Luka; dosadašnja dužnost: komandant KUP OS BiH

Aktivnosti Bosne i Hercegovine u okviru saradnje i partnerstva sa NATO-om

Individualni partnerski program BiH – NATO

Individualni partnerski program (IPP) predstavlja operativno prevođenje ciljeva navedenih u Prezentacijskom dokumentu BiH i Partnerskih ciljeva dogovorenih s NATO-om tokom PARP procjene. Na osnovu Evroatlanskog partnerskog radnog programa (EAPWP), sve zemlje članice NATO programa "Partnerstvo za mir" (PFP) izrađuju IPP. IPP obuhvata period od dvije godine, ali se vrši njegovo revidiranje i

ažuriranje svake godine. EAPWP sadrži ponudu događaja i aktivnosti NATO-a za narednu godinu u kojima je dozvoljeno učešće zemalja članica PFP-a. BiH koristi ovaj mehanizam saradnje od 2007. godine. Do sada je realizirano pet ciklusa IPP-a, a IPP za 2012. godinu sadrži ukupno 188 događaja, 24 oblasti saradnje i 140 aktivnosti. IPP program je krajem 2012. godine promijenio naziv u Individualni partnerski program saradnje (IPCP).

Individualni partnerski akcioni plan BiH – NATO

Saradnja BiH i NATO-a na nivou Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP) je jedan od najznačajnijih mehanizama partnerskih odnosa, posebno u oblastima produbljivanja međusobne saradnje i provođenja reformskih procesa neophodnih za stvaranje preduslova za prijem u NATO, a obuhvata: politička i sigurnosna pitanja, odbrambena i vojna pitanja, pitanja vezana za informiranja šire javnosti, nauku, zaštitu životne okoline, te planiranja odgovora na vanredne situacije, i administrativna pitanja, pitanja sigurnosne zaštite i resursa. BiH je pristupila IPAP-u 2007. godine, a praktično korištenje ovog mehanizma saradnje sa NATO-om počelo je početkom 2008. godine. Po okončanju implementacije prvog ciklusa IPAP-a (zaključno sa 2009. godinom), nadležna ministarstva i institucije BiH, pod vođstvom NATO Koordinacijskog tima

Vijeća ministara BiH, kao nadležnog nacionalnog tijela za pitanja NATO integracijskog procesa BiH, izradili su prijedlog dokumenta IPAP-a koji definira tekući ciklus saradnje sa NATO-om, za period 2011-2013. godina. U okviru ovog dokumenta, MO i ZŠ OS BiH planirali su 48 aktivnosti i 15 ciljeva u raznim oblastima kao što su odbrambene reforme, odbrambeno planiranje, vojne operacije, upravljanje ljudskim resursima, vojna infrastruktura i pokretna imovina, ekonomika odbrane i dr. Prijedlog je usvojen od strane Sjevernoatlantskog vijeća (NAC) u februaru 2011. godine. U junu 2011. godine uspješno su provedene konsultacije sa ekspertnim timom NATO štaba Brisel u vezi sa dokumentom "Samoprocjene implementacije IPAP BiH za 2010/prvi kvartal 2011. godine", kojim je procijenjena uspješnost implementacije IPAP-a.

Ovaj dokument usvojen je u septembru 2011. godine od strane NATO PPC-a. Generalno je ocjenjeno da je realizacija planiranih aktivnosti bila uspješna, te da su planirani ciljevi najvećim dijelom ostvareni, posebno imajući u vidu složenu situaciju koja je preovladavala tokom godine u pogledu privremenog finansiranja institucija BiH. Krajem 2011. godine pokrenuta je izrada analize implementacije IPAP BiH za preostali dio godine ("Samoprocjena"), odnosno za period od aprila 2011. do marta 2012. godine, koja je dostavljena NATO HQ Brisel u februaru 2012. godine. Ista je, nakon što u 2012. godini nije aktivirano članstvo BiH u MAP-u, razmatrana na zajedničkom sastanku nadležnih autoriteta i Komisije za NATO integracijski proces u septembru tekuće godine, u svrhu ažuriranja informacija iz dokumenta "Samoprocjene" za preostali period 2012. godine i

pripreme za konačno usvajanje na nivou NATO-a u narednom periodu. Takođe, Komisija za NATO integracijski proces BiH (koja je u julu 2012. godine zamijenila NATO Koordinacijski tim VM BiH) donijela je na 2. redovnoj sjednici održanoj u oktobru 2012. godine, zaključak o izradi prijedloga dokumenta IPAP-a za naredni (treći) ciklus, odnosno period 2013-2015. godina, koji bi trebao biti definiran i dostavljen NATO Štabu Brisel radi daljnjeg usaglašavanja i usvajanja. U slučaju da BiH „aktivira“ članstvo u Akcijskom planu za članstvo (MAP), implementacija trećeg ciklusa IPAP-a bit će „prijevremeno“ okončano i preći će se na implementaciju obaveza i ciljeva saradnje BiH i NATO-a u okviru MAP-a.

Proces planiranja i revizije

BiH je, u okviru Prezentacijskog dokumenta BiH, kojeg je predala NATO-u po prijemu u NATO program "Partnerstvo za mir", preuzela obavezu razvijanja različitih mehanizama interaktivne saradnje sa NATO-om, a jedan od njih je i Proces planiranja i revizije (PARP). PARP je mehanizam koji omogućava identifikaciju snaga i sposobnosti partnerske zemlje koji mogu biti na raspolaganju NATO-u u pogledu vježbi i NATO vođenih operacija, te planiranje razvoja ovih sposobnosti i kapaciteta. Koristi se i kao jedan od glavnih mehanizama za vođenje i procjenu odbrambenog i vojnog napretka u reformama. Osim toga, učestvovanje partnerske zemlje u PARP-u je i preduslov za pristupanje MAP-u. U okviru PARP-a, partnerska zemlja treba prvo da

pripremi tzv. PARP Pregled (odgovore na PARP Upitnik), u kojem definira snage i kapacitete koji će biti na raspolaganju NATO-u, daje prikaz odbrambenih planova, strukture oružanih snaga, podatke o budžetu i dr. Na osnovu ovih informacija NATO razvija prijedlog Partnerskih ciljeva (PG), koje nakon usaglašavanja i međusobnih konsultacija, partnerska zemlja prihvata i deklarira kao ciljeve saradnje u okviru PARP-a. NATO kontinuirano prati i analizira napredak koji ostvaruje partnerska zemlja u implementaciji PG-a, tokom dvogodišnjeg ciklusa, putem PARP Procjene, čime se daju smjernice za daljnji razvoj u okviru ovog mehanizma saradnje. BiH učestvuje u PARP procesu od 2007. godine i trenutno se nalazi u četvrtom ciklusu koji je počeo u junu 2012. godine, kada je dostavljen PARP Upitnik 2012 od strane NATO Štaba Brisel.

Ministarstvo odbrane, kao nosilac PARP aktivnosti, a u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i Ministarstvom sigurnosti, pripremio je odgovore na predmetni upitnik, koji su u potpunosti obrađeni i konsolidovani do kraja augusta 2012. godine. Nacrt odgovora na PARP Upitnik 2012 dostavljen je u Komisiji za NATO integracijski proces BiH koja je na svojoj 1. redovnoj sjednici, održanoj u septembru, usvojila zaključak kojim se daje saglasnost na upućivanje predmetnih odgovora nadležnim autoritetima NATO Štabu u Briselu, u svrhu daljnjeg razmatranja i usaglašavanja. Odgovori na PARP Upitnik su dostavljeni NATO Štabu u Briselu 20.09.2012. godine. Inače, Upitnik četvrtog ciklusa PARP-a sastojao se iz dva dijela: Dio I - fokusiran na izgradnju kapaciteta za snage koje se deklarišu za NATO/PfP operacije na način da mogu uspješno da vrše svoju misiju u NATO okruženju. Kao podrška gore navedenom, Partneri su pozvani da daju odgovore vezane za PG; Dio II – fokusira se na partnere koji su u MAP-u. BiH popunjava oba dijela još od prihvatanja IPAP 2007. godine.

Shodno ciklusu PARP procesa, planiran je dolazak NATO tima, s ciljem diskusije i konačnog usaglašavanja ponuđenih odgovora na PARP Upitnik, te izrade Prijedloga PARP Procjene za prezentiranje pred Sjevernoatlanskim vijećem (NAC), u formatu „28+1“. Takođe, tokom februara 2012. godine održane su konsultacije sa nadležnim autoritetima NATO Štaba Brisel, na kome su razmatrani stepen implementacije Partnerskih ciljeva 2010 i usaglašen prijedlog novog (trećeg) seta PG-a za naredni period (39 ciljeva - 23 opća, 11 kopnenih i 5 zračnih), koji su u junu 2012. godine usvojeni na nivou NAC-a. Od 39 ciljeva, shodno zaključku NATO Koordinacijskog tima VM BiH iz marta 2012. godine, u nadležnosti MO je 17, ZŠ OS BiH 18, Ministarstva vanjskih poslova 1 i Ministarstva sigurnosti 3 cilja. Od ostalih aktivnosti koju su tokom godine realizirane u okviru PARP procesa potrebno je naglasiti da je implementacija drugog seta PG-a zadržala trend pozitivnog progressa u

odnosu na prethodnu godinu, posebno u domenu implementacije PG koji su u nadležnosti ZŠ OS BiH, pri čemu je osnovni limitirajući faktor bio ograničeni vojni budžet, odnosno potrebna finansijska sredstva za implementaciju pojedinih PG-a, što je pokušavano da se prevaziđe kroz izradu tzv. „paketa sposobnosti“, kao i putem donacija od strane partnerskih zemalja. Posebna pažnja posvećena je obuci jedinica koje su deklarirane u okviru PARP procesa (vod za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava, vod pješadije, vod vojne policije). Realizacija PG praćena je kontinuirano na nivou MO i ZŠ OS BiH, putem mjesečnih i kvartalnih analiza implementacije PG-a, koje su dostavljane i NATO Štabu Sarajevo, kao i JFC HQ Napulj. Treba naglasiti i da je BiH u 2009. godini, u okviru PARP-a, inicirala program “Koncept

operativnih sposobnosti (OCC)”, kao logičan korak u daljnjoj implementaciji PARP-a koji je usmjeren na kolektivnu obuku jedinica OS BiH deklariranih u ovom programu, odnosno voda za uništavanje eksplozivnih ubojnih sredstava i pješadijske čete. Izvršeno je SEL-1 ocjenjivanje (ocjenjivanje koje provode certificirani ocjenjivači OS BiH) deklariranih OCC jedinica OS BiH na poligonu Manjača u aprilu 2011. godine, o čemu je izrađen i dostavljen završni izvještaj sa ocjenjivanja (prema SHAPE, MO BiH i ocjenjenim jedinicama) u junu 2011. godine. Održana je godišnja OCC konferencija 5-6.10.2011. godine u Sarajevu,

a domaćin su bili MO BiH i OS BiH. Takođe, realizirano je NEL-1 ocjenjivanje deklariranih jedinica (ocjenjivanje koje provode NATO ocjenjivači) od 24. do 28.9.2012. godine. Za naredni period, MO BiH planira nastaviti sa implementacijom PARP procesa, pri čemu se posebno izdvajaju: konačno usaglašavanje odgovora na PARP Upitnik četvrtog ciklusa sa nadležnim autoritetima NATO-a u martu 2013.g; nastavak aktivnosti u okviru OCC koncepta, posebno realizacija ocjenjivanja deklariranih jedinica na nivou SEL-2.

Akcijski plan za članstvo

Radi o sveobuhvatnom programu saradnje sa NATO-om koji se odvija kroz jednogodišnje cikluse, za razliku od IPAP-a koji obuhvata dvogodišnji period planiranja i implementacije, odnosno vremenska dinamika planiranja i implementacije aktivnosti u Godišnjem nacionalnom programu (ANP) odnosi se na kraći period, čime je osigurano detaljnije definiranje pojedinih ciljeva saradnje. Dakle, ANP definira kratkoročne (godišnje) ciljeve koji su usmjereni na poboljšanje postojećih uslova države u pogledu članstva u NATO, npr. poboljšanje interoperabilnosti oružanih snaga, kao i cjelokupnog odbrambenog sistema. Bez obzira na to, period učestvovanja u MAP nije ograničen, odnosno traje do momenta kada NATO procjeni da je zemlja aspirant spremna za članstvo u Savezu. MAP obuhvata, praktično, sve segmente reformskih procesa države (politika, sigurnosni aspekti, ekonomija, pravna legislativa i dr.) za razliku od prethodnih mehanizama (IPP, IPAP, PARP i dr.) koji se većim dijelom odnose na

odbrambenu dimenziju. Analogno tome, obaveze koje proizilaze iz članstva u MAP-u (a koje će biti definirane u ANP) su, sada, u nadležnosti svih ministarstava i institucija BiH, a ne samo pojedinih kao što je to bio slučaj npr. u PARP procesu gdje je primarna uloga MO i OS BiH. Pretpostavka je da će u pojedinim fazama implementacije MAP-a biti neophodno i involviranje entitetskih vlada ili institucija, npr. u oblasti pravne legislative i sl. Prema tome, članstvo i implementacija obaveza iz MAP-a podrazumijeva mobiliziranje cjelokupnog državnog aparata, te pojačanu međuresornu saradnju.

MAP obuhvata i tretira sljedeće oblasti:

Oblast političkih i ekonomskih pitanja - zemlja treba demonstrirati spremnost i sposobnost preuzimanja obaveza prema Vašingtonskom sporazumu i odgovarajućim odredbama Studije o proširenju NATO-a, slijediti osnovne principe ugrađene u Vašingtonski sporazum poput demokratije, individualnih sloboda i drugih odgovarajućih odredbi navedenih u preambuli; Oblast odbrambeno-vojnih pitanja - demonstrirati sposobnost doprinosa vojnoj i kolektivnoj odbrani i novim misijama Saveza, spremnost da se preuzmu rizici, odgovornosti, koristi i tereti zajedničke sigurnosti i kolektivne odbrane, obavezivanje na strategiju Saveza utvrđenu Strateškim konceptom i drugim izjavama na ministarskom nivou;

Pitanje resursa - raditi na osiguranju dovoljnih budžetskih sredstava kako bi BiH bila u stanju ispuniti obaveze koje podrazumijeva moguće članstvo, osigurati potrebne strukture za planiranje i realizaciju budžeta za odbranu kojima se

ispunjavaju utvrđeni prioriteti u oblasti odbrane i osiguravaju šeme obuke u cilju upoznavanja osoblja sa praksama i procedurama NATO-a kako bi se pripremili za moguće buduće učesće u strukturama Saveza;

Oblast sigurnosnih pitanja - uspostaviti dostatan sistem čuvanja i sigurnosti najosjetljivijih informacija na način utvrđen sigurnosnom politikom NATO-a;

Oblast pravnih pitanja - analizirati i upoznati se sa odgovarajućim zakonskim rješenjima i sporazumima koji reguliraju pitanje saradnje sa NATO-om, analizirati i nadzirati usklađenost domaćeg zakonodavstva sa pravilima i propisima NATO-a i dr.

Bosna i Hercegovina aplicirala je 02. oktobra 2009. godine za Akcijski plan za članstvo u NATO (Membership Action Plan-MAP). U prvom razmatranju, u decembru 2009. godine aplikacija nije prihvaćena. Na neformalnom sastanku NAC-a na nivou ministara vanjskih poslova, održanog u Talinu u aprilu 2010. godine, donesena je odluka da BiH bude primljena u MAP, na osnovu koje je NAC ovlašten da prihvati prvi Nacionalni godišnji program (ANP) onda kada BiH ispuni uslov knjiženja nepokretne perspektivne vojne imovine kao državne imovine i dato na korištenje Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH. Ovim činom BiH je sada jedna od tri MAP države (Makedonija, Crna Gora i BiH, a Gruzija i Ukrajina rade ANP ali nisu u MAP-u), ali NATO neće odobriti prvi ANP dok se ne ispuni gore navedeni preduslov.

NATO će i dalje insistirati na dosljednom ispunjenju preduslova koji je postavljen u vezi članstva BiH u MAP, na neformalnom ministarskom sastanku u Talinu 2010. godine, odnosno registrovanju perspektivne nepokretne vojne imovine (lokacija) kao vlasništvo BiH i dato na korištenje MO i OS BiH. S tim u vezi, Predsjedništvo BiH je donijelo Odluku o 63 perspektivne vojne lokacije, a lideri vodećih šest stranaka u BiH su, u martu 2012. godine, dogovorili principe raspodjele državne imovine. Ministarstvo odbrane BiH je izradilo i dostavilo Vijeću ministara BiH prijedloge za dva dokumenta radi razmatranja i usvajanja, čime bi otpočeo proces knjiženja perspektivnih vojnih lokacija, i to:

“Sporazum o implementaciji dogovorenih principa o raspodjeli imovine” i “Odluku o raspolaganju nepokretnom vojnom imovinom”. Predsjedavajući VM BiH je preuzeo obavezu daljnje koordinacije sa Vladama entiteta u cilju realizacije sporazuma. Da bi bio ispunjen uslov za MAP, potrebno je realizirati procedure potpisivanja i zaključivanja ovih dokumenata i uknjiženje perspektivnih vojnih lokacija kao državne imovine.

Komisija za NATO integracijski proces BiH je tokom jula 2012. godine izradila prijedlog ANP BiH za period 2012-2013. godina, ali isti nije aktiviran obzirom da pitanje knjiženja nepokretne perspektivne vojne imovine nije bilo riješeno do septembra tekuće godine, kada je predviđeno otpočinjanje MAP ciklusa, te će BiH nastaviti sa implementacijom prethodnog mehanizma saradnje sa NATO-om (IPAP).

Međunarodna civilno-vojna vježba "Zajednički otpor 2012"

"Zajednički otpor 2012" ("Shared Resilience 2012" - SR12E) je međunarodna civilno-vojna vježba koju su organizirali MO i OS BiH i Ministarstvo sigurnosti BiH u formatu Partnerstva za mir (PfP), a pod pokroviteljstvom Američke komande Evropu (USEUCOM-a). Vježba se održavala na lokacijama Čapljine, Bileće, Sarajeva, Mostara i Trebinja od 28.05. do 07. 06. 2012. godine i okupila je oko 850 učesnika iz BiH, zemalja regiona, NATO-a i PfP-a, te vodećih međunarodnih organizacija iz oblasti odbrane i sigurnosti. Cilj vježbe bio je testirati i usavršiti izuzetno složen sistem reagiranja na krizne situacije u BiH, poboljšati saradnju između međunarodnih i domaćih timova za civilnu zaštitu te unaprijediti ulogu OS BiH u izvršenju zakonom definirane

misije koja se odnosi na zadatke pomoći civilnim strukturama za vrijeme prirodnih katastrofa i drugih nesreća. Učesnici vježbe bili su predstavnici MO i OS BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva civilnih poslova BiH sa lokalnim zdravstvenim ustanovama, Ministarstva komunikacija i saobraćaja BiH, Uprave za indirektno oporezivanje BiH, Federalne uprave civilne zaštite (sa kantonalnim i općinskim štabovima), Republičke uprave civilne zaštite (sa općinskim štabovima), Odjela za javnu sigurnost Brčko Distrikta, Veterinarskog ureda BiH, Agencije za sigurnost hrane BiH, Crvenog križa FBiH, Crvenog križa RS, Vatrogasne službe Čapljina, Hercegovačke gorske službe spašavanja, te predstavnici USEUCOM, Srbije, Crne Gore, NATO-a, EUFOR-a, OSCE-a i UNDP-a. Na generalnoj analizi vježbe zaključeno je da je vježba izuzetno dobro organizirana i uspješno provedena, i da su ciljevi vježbe u potpunosti ispunjeni. Istaknuto je da je vježba bila prilika da se uvježba sastav OS BiH za zadatke pomoći civilnim strukturama u slučaju elementarnih nepogoda s helikopterima, inženjerijskim jedinicama, sanitetskim timovima, timovima za razminiranje i pješačijskim jedinicama za gašenje požara.

Vježba LOGEX 13 potvrdila sposobnost Oružanih snaga BiH

Bosna i Hercegovina se pokazala kao izvanredan domaćin izuzetno uspješnoj međunarodnoj vojnoj logističkoj vježbi LOGEX 13, čiji su učesnici iskazali visoki stepen interoperabilnosti na planu ostvarivanja partnerskih ciljeva u multinacionalnom okruženju i dostizanja standarda neophodnih za efikasno izvršavanje zadataka u sklopu operacija podrške miru i NATO vođenim operacijama. Vježbu LOGEX 13 organizirali su MO i OS BiH uz podršku Američke komande u Evropi i NATO Združene komande za transformaciju. Održana je u kasarni "Rajlovac OS BiH" u Sarajevu od 04. do 15. 02. 2013. godine, a u vježbi je učestvovalo oko 200 pripadnika oružanih snaga iz 18 zemalja-članica NATO-a i "Partnerstva za mir". Zemlje-učesnice vježbe su bile

Albanija, BiH, Hrvatska, Makedonija, Crna Gora i Švedska, a po funkcionalnim područjima podršku u realizaciji vježbe davale su Danska, Velika Britanija, Švedska, Finska, Američka komanda za Evropu, NATO Agencija za podršku i NATO štab Sarajevo. Posmatrači na vježbi su bili pripadnici oružanih snaga Armenije, Azerbejdžana, Gruzije, Mađarske, Moldavije, Srbije i Ukrajine. O značaju vježbe svjedoči i činjenica da su završnim simulacijama prisustvovali Šef logistike u NATO štabu u Briselu Bruno Cantin, komandant Kopnenih snaga SAD brigadir Mark Baines, zamjenik direktora Američke komande za Evropu brigadir Darren Zimmer i drugi visoki dužnosnici NATO-komande za transformaciju, NATO-štaba u Sarajevu, EUFOR-a, NATO-agencije za podršku i Državnog odjela za odbranu SAD-a. Direktor vježbe Petar Venoit (US Joint Staff) istakao je da su realizirani svi planirani ciljevi i zadaci i dosegnuti viši standardi u oblasti logističkih operacija. Istakao je kako je vježba LOGEX 13 "najbolje organizovana LOGEX vježba do sada". General-major Anto Jeleč naglasio je značaj vježbe za buduće operacije podrške miru, ali i značaj dostizanja NATO standarda za OS BiH u logističkim operacijama. Vježba LOGEX-13 je ispunila svoj primarni cilj, a to je unaprijeđenje interoperabilnosti između učesnika vježbe u planiranju i izvršenju raspoređivanja vojnih jedinica u operacijama podrške miru, pružanju logističke podrške tokom izvršenja operacija i prilikom povlačenja jedinica iz operacija, te razvijanje multinacionalne logističke podrške.

Uspješna saradnja Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH i NATO štaba u Sarajevu

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i NATO štab Sarajevo u 2012. godini nastavili su uspješnu saradnju po različitim pitanjima i održavali redovan kontakt na svim nivoima svojih organizacija na formalnim i neformalnim sastancima i kroz svakodnevne razgovore.

Kako ističu u NATO štabu u Sarajevu, "naš zajednički trud ostao je i dalje usmjeren na punu provedbu zakonskih rješenja u području odbrane iz 2005. godine na kojima se zasniva današnji odbrambeni sistem, kao i na ispunjavanju obaveza Bosne i Hercegovine prema NATO-u u okviru Partnerstva za mir".

Kako bi održali i ubrzali napredak u ključnim područjima, Ministarstvo odbrane BiH i NATO štab Sarajevo zajedno su realizirali velik broj uspješnih zajedničkih događaja vezanih za pitanja reforme odbrane i PFP-a.

Ovi događaji koji su održani širom BiH

omogućili su stručnjacima iz Ministarstva, Oružanih snaga i NATO štaba da fokusirano rade na ključnim zadacima i tako ostvaruju brži napredak nego što bi to u suprotnom bio slučaj (predstavници drugih ministarstava također su učestvovali u pojedinim događajima). Teme kojima su se bavili obuhvatile su izrade pravilnika i dokumentacije i druga tehnička pitanja vezana za vojnu imovinu, upravljanje infrastrukturom, odbrambeno planiranje, programiranje, budžetiranje i izvršenje budžeta i implementaciju pukovskog sistema. Osim toga, MO i NATO štab su realizirali i zajedničke aktivnosti u cilju angažiranja javnosti na pitanjima NATO-a i

reforme odbrane i educiranja personala u strukturama odbrane o Rezoluciji 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (Žene, mir i sigurnost).

NATO Perspektiva program za podršku otpuštenom vojnom personalu nastavio je funkcionirati i u 2012. godini, a Ministarstvo odbrane i NATO štab Sarajevo intenzivno su saradivali u realizaciji ovog programa, uključujući i promjenu strukture zbrinjavanja kako bi oni kojima je potrebna dobili kvalitetniju podršku.

Saradnja Ministarstva i NATO štaba Sarajevo posebno je bila usmjerena na nepokretnu vojnu imovinu, a naglasak je bio na dovršenju tehničkih priprema koje su potrebne kako bi se u praksi proveo bilo kakav politički sporazum putem kojeg bi se perspektivna nepokretna vojna imovina uknjižila na državu BiH, a koju bi koristilo Ministarstvo odbrane, što bi BiH omogućilo da aktivira Akcijski plan za članstvo u NATO-u. NATO štab Sarajevo raduje se daljnjoj saradnji po ovom pitanju, s Ministarstvom odbrane kao predvodnikom nastojanja da se ovaj zadatak dovede do kraja.

Na zahtjev Ministarstva odbrane, NATO štab Sarajevo je, također, saradivao i sa Ambasadom SAD-a u pružanju pomoći Ministarstvu na poboljšanju sistema nabavke. Ovo je dugoročni izazov i namjeravaju nastaviti na njemu raditi, identificirati i preporučiti konkretne i neposredne aktivnosti, kao i dugoročne aktivnosti, npr. u području interne kontrole. Ostali prioriteti u 2013. godini obuhvataju ubrzani rad

na završavanju dokumenta "Pregled odbrane" i uništavanje viškova municije i naoružanja.

Ministarstvo odbrane i Oružane snage BiH suočene su s velikim izazovima, a NATO namjerava nastaviti pružati podršku naporima da se u potpunosti primijene zakonska rješenja iz 2005. godine i ispune obaveze BiH u okviru Partnerstva za mir. Također, NATO prepoznaje i cijeni doprinos Bosne i Hercegovine u operaciji koju predvodi NATO u Afganistanu gdje pripadnici Oružanih snaga BiH služe rame uz rame s NATO saveznicima i partnerima.

"Radujemo se nastavku naše saradnje kako bismo ostvarili zajedničke ciljeve", poruka je iz NATO štaba u Sarajevu.

Bilateralna i regionalna saradnja u oblasti odbrane

Bilateralna odbrambena saradnja

Bilateralna odbrambena saradnja BiH se ostvaruje sa 30 zemalja. Godišnji Planovi bilateralne vojne - odbrambene saradnje su operativni godišnji programi rada između MO i OS BiH s jedne strane, i Ministarstva odbrane i Oružanih snaga države sa kojom se ostvaruje saradnja u oblasti odbrane, s druge strane. Godišnjim planovima su uglavnom obuhvaćene aktivnosti: školovanja, obuke, pohađanja seminara, razmjena iskustava, posjete, finansijska podrška značajnim projektima i inicijativama, donacije i dr. Za 2012. godinu MO BiH je potpisalo Plan/Program bilateralne odbrambene saradnje sa 16 zemalja, a za 2013. godinu planirana je saradnja sa 12 zemalja, među kojima su: Austrija, Hrvatska, Danska, Francuska, SR Njemačka, Makedonija, Crna Gora, Holandija, Norveška, Srbija, Slovenija i Turska.

Regionalna odbrambena saradnja

MO BiH je u toku 2012. godine učestvovalo u radu sljedećih regionalnih inicijativa:

Inicijativa ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope (SEDM)

U 2007. godini BiH je stekla status punopravnog člana SEDM-a. Aktivno učešće MO BiH u ovoj inicijativi u toku 2012. izraženo je kroz: organizaciju ministarskog sastanka zemalja JI Evrope u Sarajevu, učešće predstavnika MO BiH u radu Koordinacionog komiteta SEDM-a, zatim učešće u radu Političko-upravnog komiteta Multinacionalnih mirovnih snaga (SEEBRIG) u svojstvu posmatrača, učešće u izradi dokumentata ovog foruma, učešće u radu Ekspertne grupe za izradu strateškog pregleda SEDM, te organizaciji aktivnosti koje je kreirao Koordinacioni komitet SEDM-a. BiH je 2009. godine dobila status posmatrača u Političko-vojnom upravnom komitetu uz preporuku da razmotri mogućnost postizanja statusa punopravnog člana. U toku je ratifikacija Sporazuma MPFSEE, nakon čega MO BiH prelazi u status punopravnog člana Političko-upravnog komiteta Multinacionalnih mirovnih snaga, što znači aktivno uključeno u rad i učešće u SEEBRIG-u, tj. aktivan doprinos (finansijski i u ljudstvu) regionalnom miru i stabilnosti. U okviru SEDM inicijative MO BiH aktivno učestvuje u realizaciji aktivnosti projekta SEESIM, projekat aktivne saradnje u oblasti simuliranja upravljanja katastrofama i prirodnim

nesrećama. Tako je u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH zajednički organizovana vježba SEESIM 12. MO BiH je bilo domaćin ministarskog sastanka zemalja JI Evrope koji je održan u oktobru 2012. godine u Sarajevu.

Forum za odbrambenu saradnju Zapadnog Balkana (SEEC)

Kao članica SEEC, MO BiH i u toku 2012. godine nastavilo je aktivno učestvovati u funkcionisanju svih mehanizama SEEC inicijative (SEEC Konferencija i Regionalni sastanci Direktora odbrambene politike). MO BiH je organizovalo Radnu grupu SEEC za BiH, na kojoj je relevantnim međunarodnim faktorima ponuđeno nekoliko projekata za podršku unapređenja bilateralne i regionalne saradnje. Kroz aktivan rad Direktora odbrambene politike SEEC

inicirano je ustanovljavanje regionalnih centara. Centar za obuku za mirovne operacije (PSOTC) Butmir prihvaćen je od strane Direktora odbrambene politike da bude delegiran kao Regionalni centar, tj. Model za regionalnu saradnju u obuci za

mirovne operacije. U cilju unapređenja regionalne saradnje otpočela je aktivnost na lansiranju i uspostavljanju novih inicijativa u okviru "Smart Defense/Pooling & Sharing" kišobrana, a u okviru mehanizma Clearinghouse, čija je osnovna filozofija racionalizacija troškova projekata, izbjegavanje dupliciranja i preklapanja projekata.

Proces koordinacije u Jugoistočnoj Evropi (SEECP)

BiH je kontinuirano podržavala SEECP kao jedinstvenu regionalnu inicijativu iniciranu i vođenu od strane zemalja regiona. U 2008. godini BiH je ukazano povjerenje uspostavljanjem sjedišta Vijeća za regionalnu saradnju (RCC) u Sarajevu. Osnovni ciljevi regionalne saradnje u okviru SEECP-a odnose se na jačanje sigurnosne i političke saradnje, intenziviranje privrednih odnosa te saradnje na području ljudske dimenzije, demokratije, pravosuđa i borbe protiv ilegalnih aktivnosti.

Američko–Jadranska povelja (US–Adriatic Charter) (A-5)

Cilj ove inicijative je jačanje bezbjednosti i stabilnosti, kao preduslova za što brže uključivanje u euroatlantske integracije. Dokument podstiče i tekuće reforme oružanih snaga u zemljama članicama i njihovu međusobnu vojnu saradnju. Nakon aktivnog sudjelovanja u statusu posmatrača, početkom decembra 2008. godine BiH je primljena u punopravno članstvo. U 2010. godini BiH je u ulozi zemlje domaćina organizovala sastanak načelnika štabova oružanih snaga. U prvom polugodištu 2012. godine BiH je predsjedavala Američko-Jadranskom poveljom (A-5) u okviru čega su MO i OS BiH organizovali Konferenciju podoficira država članica (A-5), a u septembru 2012. godine MO i OS BiH su u saradnji s EUCOM

organizovali sastanak radne grupe (A-5) na temu sinhronizacija regionalnih inicijativa.

Upravna grupa za bezbjednosnu saradnju u Jugoistočnoj Evropi – SEEGROUP

SEEGROUP je regionalna inicijativa koja osim regionalnog karaktera podržava kako zemlje pojedinačno, tako i cijeli region u procesu dostizanja zajedničkih standarda za punopravno članstvo u širim integracijskim procesima - NATO i EU. Cilj SEEGROUP je da pomogne regionalnu praktičnu saradnju u sferi odbrane i sigurnosti, te da unaprijedi harmonizaciju i koordinaciju između zemalja regiona.

Centar za sigurnosnu saradnju – RACVIAC

MO BiH 24. januara 2011. godine uputilo je drugu grupu od tri oficira iz sastava OS BiH na rad u Regionalni centar za sigurnosnu saradnju RACVIAC Zagreb - u sastav radnog osoblja ovog centra. U skladu sa imenovanjem od strane Predsjedništva BiH, pomoćnik ministra odbrane Zoran Šajinović od oktobra 2010. do oktobra 2011. godine obavljao je funkciju predsjedavajućeg Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG), koja ima ulogu Upravnog odbora RACVIAC-a. Direktor RACVIAC-a u ovom mandatu je Branimir Mandić – BiH.

Regionalna saradnja – SEEMIC

Na osnovu inicijative Regionalnog Vijeća za saradnju (RCC), na godišnjem nivou, uz pokroviteljstvo Direktora Vojno-obavještajnog štaba Evropske unije, od 2009. godine održavaju se konferencije šefova vojno-obavještajnih službi/institucija zemalja Jugoistočne Evrope (SEEMIC) članica RCC. Cilj ovih aktivnosti je razvijanje i unaprijeđenje saradnje vojno-obavještajnih službi/institucija, zemalja JI Evrope, članica RCC, te da se kroz dijalog, izgradi zajednički stav o načinima i modalitetima koordinacije aktivnosti u prevenciji i suprotstavljanju savremenim sigurnosnim prijetnjama, izazovima i rizicima. Treća Konferencija SEEMIC-a održana je 2011. godine u Sarajevu.

Učešće pripadnika Oružanih snaga BiH u misiji ISAF u Afganistanu

U Briselu 11. 03. 2009. godine ministar odbrane BiH i generalni sekretar NATO-a potpisali su sporazume kojima se na standardan i jednoobrazan način, koji važi za sve članice učesnice ISAF-a, utvrđuju uslovi učešća u misiji (Sporazum o učešću u misiji ISAF i Finansijski sporazum). Predsjedništvo BiH je 05.01.2009. godine donijelo Odluku o učešću pripadnika OS BiH u misiji ISAF u Islamskoj Republici Afganistan kojom je definisano da bude upućeno 10 oficira sa misijom operativni, administrativni i drugi štabni zadaci i poslovi koje zahtjeva formacijsko mjesto na dužnosti članova štaba po Pravilima angažovanja definisanim od strane Ministra odbrane BiH. Oficiri su angažovani u Zoni Regionalne komande Sjever u sastavu kontingenta OS SR Njemačke i zona

Regionalne komande Jug u sastavu kontingenta OS Kraljevine Danske. U dosadašnjem periodu pripadnici OS BiH uspješno su izvršavali dodijeljene misije i nisu se susretali sa značajnijim problemima prilikom izvršenja misije.

Upućivanje dva oficira u Regionalnu komandu Jugo-Zapad

U martu 2009. godine upućena su dva oficira OS BiH (prva rotacija) u sastav danske borbene grupe u okviru Regionalne komade Jug u Afganistanu. Prije upućivanja u misiju oficiri su završavali obuku u trening centru za obuku za mirovne operacije (PSOTC) u Bosni i Hercegovini, a nakon toga obuku u Kraljevini Danskoj. U skladu sa tranzicijom misije ISAF u 2012. godini, došlo je do promjene komandnih odnosa. Tim promjenama i smanjenjem strukture danskog kontingenta od februara 2012. godine je prestala potreba i završena misija za 2 štapska oficira iz OS BiH.

Upućivanje osam oficira u Regionalnu komandu Sjever

Krajem septembra 2009. godine upućeno je osam oficira OS BiH (prva rotacija) u sastav kontingenta Oružanih snaga Savezne Republike Njemačke u okviru Regionalne komade Sjever u Afganistanu. Prije upućivanja u misiju oficiri završavaju obuku u Bosni i Hercegovini, a nakon toga obuku u trening centru Bigošć u Poljskoj. Predsjedništvo BiH je produžilo mandat i odobrilo učešće u misiji za sedmu i osmu rotaciju. Ministar odbrane BiH je potpisao Pristupnu notu Memorandumu o razumijevanju između Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke i Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške i Vojske Kraljevine Švedske i Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane BiH i Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke. U misiji je osma rotacija upućena na period od sedam mjeseci.

Upućivanje Pješadijske jedinice u Regionalnu komandu Jugo-Zapad

Odluka Predsjedništva BiH o učešću jedinice OS BiH u operaciji Snaga međunarodne bezbjednosne pomoći (ISAF) u Islamskoj Republici Afganistan donesena je od 27.07.2010. godine. Jedinicu čini personal od 45 pripadnika OS BiH, a misija jedinice je unutrašnje obezbjeđenje do dvije baze koalicionih snaga u Afganistanu, bez mogućnosti izlaska i izvođenja operacija van navedenih baza.

Jedinica je angažovana u zoni Regionalne komande Jugo-Zapad u sastavu kontingenta OS Kraljevine Danske. Prije upućivanja u misiju pripadnici jedinice izvršavaju obuku u BiH. Jedinica je po završetku obuke sertifikovana od strane danskog ekspertnog tima. Ministar odbrane BiH je 07.12.2010. godine potpisao Tehnički sporazum sa Operativnom komandom Oružanih snaga Kraljevine Danske o učešću vojnog personala BiH u sastavu danskog kontingenta u misiji ISAF u Afganistanu. U misiji je peta rotacija jedinice.

Upućivanje instruktora OS BiH za obuku afganistanskih snaga sigurnosti u misiju ISAF (vojno policijska škola - članice A-5)

Predsjedništvo BiH je 10.10.2011. godine donijelo Odluku o učešću grupe instruktora OS BiH u misiju ISAF u Afganistanu. U prvoj rotaciji instruktora učestvovalo je šest pripadnika OS BiH. Inicijalno upućivanje realizovano je u martu 2012. godine. Druga rotacija, koju sačinjava dva instruktora iz sastava OS BiH upućena u misiju u septembru 2012. godine. Ministarstvo odbrane pristupilo je Memorandumu o razumijevanju između članica A5.

Angažovanje vojnopolicijske jedinice OS BiH u misiji ISAF

Svečana ceremonija ispraćaja vojnopolicijske jedinice Brigade taktičke podrške (brTP) OS BiH u misiju ISAF upriličena je 28.12.2012.godine u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu. Ceremoniji su prisustvovali najviši predstavnici MO i OS BiH, Američke ambasade u BiH, NATO štaba u Sarajevu, EUFOR-a, vojno-diplomatski predstavnici akreditovani u BiH, brojna rodbina i mediji. Prisutnima su se obratili ministar odbrane BiH Zekerijah Osmić, načelnik ZŠ OS BiH general-pukovnik Miladin Milojčić, komandant brTP brigadir Esad Šejtanić, ambasador SAD u BiH Patrick Moon i predstavnik Nacionalne garde Merilend brigadni general Peter Heinz. Vojnopolicijska jedinica, sastavljena od 26 pripadnika OS BiH, realizuje misiju u sastavu 115. bataljona vojne policije američke vojske u afganistanskoj provinciji Kandahar tokom deset mjeseci. Misija se sastoji od vojnopolicijske podrške

američkim snagama na terenu i mentorisanja afganistanske civilne policije. U pripremnom vremenu prije angažovanja jedinice u misiji ISAF, jedinica je prošla kroz zahtjevnu petomjesečnu obuku u BiH, američkoj saveznoj državi Merilend i SR Njemačkoj. Angažovanje vojnopolicijske jedinice OS BiH u Afganistanu je najzahtjevnija i najkompleksnija misija OS BiH u dosadašnjem učešću u operacijama podrške miru. Ovo je ujedno i dokaz o spremnosti OS BiH da, kao ravnopravan partner NATO članicama, pruža doprinos u izgradnji mira u svijetu.

Učešće pripadnika Oružanih snaga BiH u UN misiji u Kongu

Oficiri Oružanih snaga BiH su angažovanje u UN misiji u Demokratskoj Republici Kongo (MONUC/MONUSCO) počeli 2002.godine. Kroz ovu misiju je do sada angažovano ukupno 50 oficira iz BiH (deset kontingenata po pet vojnih posmatrača), dok se trenutno na izvršenju zadatka u Kongu nalazi jedanaesti kontingent sa pet oficira - vojnih posmatrača. Jedanaesti kontingent UN vojnih posmatrača iz sastava OS BiH je na izvršenje misije u trajanju od jedne godine, upućen 11.05.2012.godine. Pripadnici ovog kontingenta UN vojnih posmatrača iz sastava OS BiH i pored teških uslova u kojima rade (kako tehničke prirode, tako i političke situacije u DR Kongo) svoje zadatke izvršavaju savjesno i u skladu sa važećim

mandatom i rezolucijama UN-a. Isti svoje zadatke izvršavaju vojni posmatrači ili šefovi tim sajtova u ugroženim područjima DR Kongo. Sa stanovišta sigurnosti, tokom izvršenja misije pripadnici iz sastava OS BiH bili su u kritičnim područjima. Ali, svi zadaci su izvršavani savjesno i krajnje profesionalno, a za svoj rad pripadnici BiH kontingenta su dobili najviše ocjene od strane regionalnih komandi UN-a na ovom području.

Kao pripadnici UN-a, oficiri OS BiH daju i značajan doprinos poboljšanju životnih uslova stanovnicima Konga kroz održavanje mira te podršku konvojima UN-a koji dostavljaju humanitarnu pomoć. Ovakvim aktivnim učešćem u UN misijama, OS BiH i Bosna i Hercegovina kao država, iskazuju svoju opredijeljenost da daju doprinos svjetskom miru i stabilnosti.

Aktivnosti u oblasti školovanja i obuke u

Aktivnosti planirane godišnjim planom rada Ministarstva obrane BiH vezane za školovanje, obuku i usavršavanje, u 2012. godini realizovane su 91,1%, što predstavlja uspješnu provedbu dodijeljenih zadataka u ovoj oblasti. Težišne aktivnosti obuke i usavršavanja odnosile su se na realizaciju aktivnosti iz Individualnog partnerskog programa (NATO i PfP aktivnosti), usvojenih programa i planova kao što su IMET, M2M, Marshal Center (Maršal Centar), PSOTC i dr., obuke koja podržava partnerske ciljeve Bosne i Hercegovine na njenom putu za prijem u NATO i EU, obaveza proisteklih iz međunarodnih

sporazuma i programa bilateralne saradnje, te obuke koju organizuju Agencija za državnu službu BiH i Direkcija za evropske integracije. Težišne aktivnosti u oblasti školovanja obuke i usavršavanja u 2013. godini baziraju se na iskustvima iz prethodnih godina i nastavku racionalizacije troškova na taj način da se odaberu karijerni kursevi za pripadnike OS BiH, obezbjeđe potrebna vlastita finansijska sredstva za njihovu realizaciju, kao i donirana sredstva od NATO i drugih zemalja, te punu primjenu sistema naučenih lekcija.

Profesionalno usavršavanje kroz projekat "ProAccession"

MO BiH u saradnji sa British Councilom od 2010. godine uspješno realizuje projekat "ProAccession". U ovaj projekat uključeno je i Ministarstvo sigurnosti sa pridruženim agencijama. Cilj projekta je jačanje kapaciteta državnih službenika MO i OS BiH uključenih u rad sa međunarodnim partnerima u procesu euroatlanskih integracija. Isti obuhvata obuke iz vještina neophodnih pri komunikaciji i saradnji sa NATO-om, EU i drugim međunarodnim partnerima. Aktivnosti su konceptualno usmjerene na jačanje kapaciteta državnih službenika i zaposlenika uključenih u rad sa međunarodnim partnerima te osposobljavanje trenera iz vlastite sredine radi provođenja budućih obuka i vještina relevantnih za process evropskih integracija.

Aktivnosti u centrima za obuku Oružanih snaga BiH

Centar za osnovnu obuku

Centar osnovne obuke (COO) u Pazariću organizuje i izvodi obuku kandidata na lokaciji i lokalnom području obuke tokom osnovne obuke radi opće borbene osposobljenosti. Obuka se realizuje u skladu sa tematskim planom i standardnim operativnim procedurama koje regulišu prihvata, život i rad kandidata na osnovnoj obuci vojnika. U cilju održavanja operativnih sposobnosti i popune jedinica OS BiH, a po raspisanim Javnim oglasima o prijemu vojnika u OS BiH, od formiranja Centra pa do 31.04.2012. godine, kada je obuku završila 11. klasa, obuku je završilo ukupno 3172 kandidata na osnovnoj obuci vojnika (od čega 252 žene). Tromjesečni ciklus obuke je koncipiran tako da kandidati, koji uspješno prođu sve kvalifikacijske kapije obuke, budu osposobljeni da izvršavaju

Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH

zadatke u okviru nivoa vještina 1, te steknu potrebnu osnovu za specijalističku obuku u operativnim jedinicama OS BiH u koje budu raspoređeni, nakon potpisivanja prvog Ugovora o profesionalnoj vojnoj službi.

Centar za profesionalni razvoj

Centar za profesionalni razvoj (CPR) razvija vojno vođstvo i vojni profesionalizam u sklopu realizacije individualne i institucionalne obuke u OS BiH od nivoa vođa timova do nivoa komandi brigada, u skladu sa uspostavljenom Vojnom doktrinom i Doktrinom obuke OS BiH, te vrši edukaciju stranih jezika pripadnika MO BiH i OS BiH, a u cilju dostizanja nivoa interoperabilnosti kompatibilnih standarda u OS BiH. Edukativna funkcija CPR KOiD-e je vrlo značajna i jedinstvena u OS BiH jer direktno daje podršku u profesionalnom razvoju karijera podoficirskog i oficirskog personala OS BiH. Prioriteti CPR za obuku i edukaciju su: profesionalni razvoj (učenje stranih jezika, institucionalna obuka, realizacija vojnih oficirskih i podoficirskih kurseva, realizacija i podrška realizaciji specijalističkih kurseva), individualna obuka (obuka na općim vojničkim vještinama, napredna individualna obuka u jedinicama za vojnike koji su raspoređeni u CPR nakon završetka obuke u COO KOiD, obuka vojnika na formacijskim mjestima, specijalistička obuka za VES, fizička obuka, samostalni razvoj i dr.) i obuka instruktora (individualno usavršavanje, realizacija kurseva za instruktore, prisustvo seminarima i kursovima kondiciranja znanja stranih jezika, razvoj novih lekcija).

CPR ključnu obuku pruža kroz Odjeljenje vojnih kurseva (OVK) pojedinačno za profesionalna vojna lica koje jedinice predlažu za podoficirske i oficirske kurseve. Odjeljenje vojnih kurseva realizira individualnu obuku kroz: Osnovni podoficirski kurs (OPK), Napredni podoficirski kurs (NPK), Osnovni oficirski kurs (OOK), Napredni oficirski kurs (NOK), Komandno-štabni kurs (KŠK), te specijalističke kurseve.

Obuka na osnovnom kursu za podoficire je zahtjevano, proživljeno, intenzivno okruženje za podoficire koje učvršćuje osposobljenost u vođenju, te profesionalnu osposobljenost. Podučavanje polaznika OPK se odvija u vidu konferencija, predavanja, instruiranja malih grupa, terenskih prikaza, praktičnih vježbi i situacijskog obučavanja. Obuka na naprednom kursu za podoficire fokusirana je na liderske sposobnosti narednika u vodu. Tokom čitavog kursa svaki polaznik se stavlja u različite situacije vojnog vođenja i procjenjuje se njegovu sposobnost da vodi druge.

Obuka na osnovnom kursu za oficire kreiran je tako da pruži novoproduženim oficirima priliku da nauče vojno vođenje, taktičko-tehničke zadatke i prateće vještine, kao i da steknu znanje neophodno za vođenje jedinica veličine voda. Obuka na naprednom kursu za oficire

usmjerena je na poboljšanje borbenih sposobnosti oficira i podoficira i operativnih sposobnosti oficira na nivou čete. Oni uče kako da planiraju, raspodjeljuju sredstva, prave vremenske planove, dodjeljuju odgovornosti, nadgledaju, te izvode i ocjenjuju neposredne, kratkoročne i dugoročne aktivnosti koje se odnose na potrebe obuke i misije čete. Komandno-štabni kurs predviđen je za obuku oficira srednjeg nivoa za uspješan rad na komandnim i štabnim pozicijama na nivou bataljona ili brigade. KŠK stavlja u težište proces donošenja vojnih odluka, borbeno komandovanje, sinhronizaciju sistema operacija na bojištu i taktiku na nivou brigade i bataljona. Specijalistički kursevi koji se realiziraju su: Kurs za instruktore OS BiH, Kurs profesionalnog razvoja instruktora OSBiH, Kurs za operativne poslove, Osnovni kurs informatike i Kurs za logističke operacije.

Kursevi stranih jezika

Važan oblik institucionalne obuke koja direktno utiče na razvoj vojnih karijera osoblja u OS BiH je Odjeljenje stranih jezika CPR-a koje ima jednu od ključnih uloga u ostvarivanju interoperabilnosti u personalnom smislu i generalne kompatibilnosti sa NATO savezom. Ovo odjeljenje daje odlične rezultate i vrlo značajan doprinos kolektivnom napretku OS BiH prema NATO standardima, ali i pojedinačno svim PVL-a koja dobivaju priliku naučiti dva službena jezika u NATO savezu (engleski i francuski) kao i njemački, turski i grčki kao tri značajna svjetska jezika koja imaju svoju primjenu i u NATO-u. Odjeljenje stranih jezika realizira slijedeće kurseve: Kurs engleskog jezika po DLI programu i po programu British Council, kao i kurseve turskog, njemačkog, francuskog i grčkog jezika.

Centar za borbene simulacije

Centar za borbene simulacije (CBS) komandantima jedinica OS BiH stvara uslove za efikasnu obuku svojih štabova putem borbenih simulacija, s ciljem postizanja interoperabilnosti i kompatibilnosti komandi i jedinica OS BiH u izvršenju misija. Osnovni ciljevi i funkcija CBS je podrška planiranju obuke OS BiH; organizacija, priprema i izvođenje simulacijskih vježbi do nivoa Operativne komande OS BiH na simulacijskim sistemima; organizacija, priprema i izvođenje simulacijskih vježbi sa deklariranim jedinicama za operacije podrške miru; pružanje pomoći jedinicama u pripremi i izvođenju simulacijske vježbe; organizacija i izvođenje postakcijskih analiza; te pripremno održavanje, opsluživanje i rukovanje simulacijskim modelima i drugim resursima.

U skladu sa Godišnjim planom obuke za 2012. godinu u CBS-u na lokaciji kasarne "Mika Bosnić" Manjača, uspješno su realizirane sljedeće vježbe sa jedinicama OS BiH:

- JANUS (SIMEX) – BBG 4. pbr – sa 113 učesnika
- JANUS (SIMEX) – BBG 5. pbr – sa 98 učesnika
- JANUS (SIMEX) – BBG 6. pbr – sa 99 učesnika
- BBS - 4. pbr - sa 149 učesnika (SIMEX u sklopu vježbe vanjskog ocjenjivanja "Dinamičan odgovor 12-4")
- BBS - 6. pbr - sa 138 učesnika (SIMEX u sklopu vježbe vanjskog ocjenjivanja "Dinamičan odgovor 12-6")

Tokom godine u CBS-u na sistemu JANUS realizirane su tri vježbe sa BBG (bataljonskim borbenim grupama) privremenog sastava. Treba naglasiti da su umjesto Odjela simulacija CBS komande pješadijskih brigada iz čijeg sastava su formirane BBG bile nosioci svih priprema, planiranja i izrade scenarija za ove vježbe. Za realizaciju ovih vježbi simulacijski sistem JANUS je radio punim kapacitetom u ukupnom trajanju 24 dana (obuka komandira vodova i realizacija vježbe). Sve simulacijske vježbe održane sa jedinicama OS BiH na sistemu JANUS su realizirane u skladu sa scenarijem za izvođenje simetričnih i asimetričnih operacija i operacija podrške miru.

U sklopu vježbi vanjskog ocjenjivanja "Dinamičan odgovor 12-4" i "Dinamičan odgovor 12-6" na simulacijskom sistemu BBS realizirana je vježba sa komandama 4. i 6. pješadijske brigade, podređenim jedinicama brigada, te pridodatim jedinicama. Simulacijske vježbe održane tokom vježbi vanjskog ocjenjivanja "Dinamičan odgovor" na sistemu BBS realizirane su u skladu sa kombinovanim scenarijem za konvencionalne i operacije podrške miru.

Tokom 2012. godine u CBS-u napravljen je bitan iskorak u dinamičnosti vježbi jer su se vježbale kinetičke i nekinetičke operacije i na brigadnom nivou. Vježbanjem na novim zadacima dobilo se na kvalitetu i zainteresiranosti za vježbe.

Centar za borbenu obuku

Centar za borbenu obuku (CBO) vrši procjenu obučenosti jedinica OS BiH u punom spektru operacija u dodjeljenom vremenu i prostoru radi postizanja interoperabilnosti sa NATO; vrši procjenu obučenosti postojećih snaga za izvođenje brzih i održivih kopnenih operacija, uključujući operacije podrške miru i pomoći civilnim strukturama; obezbjeđuje kompleks strelišta koji podržava realističnu, oštru i multiešalonsku obuku kroz streljačke vještine gađanja i vježbe bojevog gađanja pješadijskog bataljona, artiljerije, oklopa i protivoklopa; obezbjeđuje stalni i visokoobučeni Mehanizovani vježbovni bataljon (OPFOR), koji predstavlja potencijalnog naoružanog agresora jedinicama OS BiH tokom rotacija u Centru. Primarni zadaci ovog centra su: provesti pripremnu obuku u jedinicama OS BiH za izvršenje rotacija u CBO;

izvršiti procjenu obučenosti jedinica OS BiH kroz rotacije u Centru; pružiti adekvatnu podršku jedinicama OS BiH kroz obuku za učešće u operacijama podrške miru i pomoći civilnom stanovništvu; osiguranje, obučavanje i pružanje pomoći u rukovanju MILES opremom; osiguranje VNKS (višenamjenskog kompleksa streljišta) i provođenje sigurnosnih operacija na streljištu; izvršiti adekvatnu pripremu i realizaciju kvalifikacijskih gađanja jedinica OS BiH na streljištu; realizovati bojevo gađanje jedinica OS BiH u rotaciji; obezbjediti stalni i visoko-obučeni mehanizovani vježbovni bataljon kao suprostavljenu snagu jedinicama u rotaciji, te obuka stalnog sastava Centra.

Samo neki od ciljeva CBO u 2012. godini bili su: održati motivisanu, disciplinovanu i fizički jaku snagu spremnu za realizaciju svih postavljenih zadataka, izgraditi i održavati individualne i kolektivne vještine koje su potrebne da bi se misija realizovala brzo i uspješno, kroz institucionalnu obuku starješine obučavati za obavljanje dužnosti višeg čina, realizovati adekvatnu pripremnu obuku i realizovati planirana kvalifikacijska bojeva gađanja jedinica OS BiH, realizovati pripremnu obuku i tri rotacije pješadijskih bataljona, te realizovati pripremnu obuku i procjene obučenosti deklariranih jedinica po PARP i OCC E&F.

Centar za borbenu obuku je tokom 2012 realizovao: FTX vježbe sa 4. i 6. pbr; KBG sa 4., 5., i 6. pbr i mbv iz sastava CBO; NEL-1 OCC E&F sa deklarisanom jedinicom 6. pbr; procjenu jedinica za ISAF misiju sa 4. i 5. pbr, CPX – obuku komandanog mjesta sa 4., 5. i 6. pbr; STX – obuku komandanog mjesta sa 4., 5. i 6. pbr; zatim realizovan je kurs "Dizajn i evaluacija kurseva za operacije podrške miru" u organizaciji BMATT i završena obuka oklopno-mehanizovanih jedinica u Mehanizovanom vježbovnom bataljonu u organizaciji MTTEUFOR.

Vježbe vanjskog ocjenjivanja "Dinamičan odgovor"

U CBS-u i CBO-u Komande za obuku i doktrinu OS BiH na poligonu za obuku Manjača- Banja Luka, od 15. do 24.10.2012. godine i 05. do 16.11. 2012.godine, 4. i 6. pješadijska brigada OS BiH sa pridodatim jedinicama realizirale su vježbe "Dinamičan odgovor 12-4" i "Dinamičan odgovor 12-6". Cilj vježbi "Dinamičan odgovor" je osigurati obuku

selektovanih vojnih zadataka za interoperabilnost (MTI), procjenu sposobnost komande brigade i ocjenu spremnosti bataljonske borbene grupe (BBG) da u realnom vremenu planiraju i izvode operacije punog spektra, s krajnjim ciljem dostizanja neophodnog nivoa interoperabilnosti jedinica na obuci da bi bili prepoznati kao ozbiljan partner NATO u operacijama podrške miru. "Dinamičan odgovor" je vježba vanjskog ocjenjivanja koja se ocjenjuje institucionalno (KOiD) u sistemu upravljanja obukom i vježbama u OS BiH, a realizuje se na kapacitetima za obuku CBS-a i CBO-a na poligonu za obuku Manjača. Ovo je vježba sa uključenim velikim brojem snaga u kojoj se u potpunosti primjenjuje SOP o vježbama vanjskog ocjenjivanja, čiji je nosioc KOiD. Realizacijom vježbe se pruža mogućnost uvida u spremnost i opravdanost realizacije kapaciteta obuke predviđenih studijom razvoja poligona za obuku - Manjača za izvođenje operacija punog spektra.

Centar za obuku za operacije podrške miru (COOPM/PSOTC)

Centar za obuku za operacije podrške miru (COOPM/PSOTC) je počeo sa radom 2003. godine kao međunarodni projekat 18 država partnera predvođenih Velikom Britanijom. PSOTC u ovoj formi završio je rad 31.12.2012. i prelazi u strukturu Oružanih snaga BiH. Bosna i Hercegovina u 2013. godini nastavlja voditi Centar sa međunarodnim nastavnim osobljem što će osigurati nastavak multinacionalnog duha koji je jedan od temelja u izvođenju nastave. Odlukom Generalnog sekretara NATO-a u novembru 2007. godine PSOTC je priznat kao NATO partnerski centar za obuku i edukaciju, što potvrđuje da je obuka koja se izvodi u Centru kompatibilna sa NATO standardima i procedurama. Uslijedilo je i priznanje za PSOTC kurseve: NATO akreditacija za tri PSOTC kursa (NATO odabrani), UN certifikat i CATIPSO certifikat. Neki od PSOTC kurseva su dobili priznanje i u BiH, tj. Fakultet političkih nauka Sarajevo je uvrstio dva PSOTC kursa kao izborne predmete (6 ECTS) na drugom ciklusu studija po Bolonjskom programu. PSOTC je akreditovan kao regionalni centar i potvrđen kao vodeći centar u domenu regionalne saradnje dajući doprinos na unapređenju i promociji saradnje država regije. Instruktori PSOTC-a su do sada obučili 4007 polaznika. Pored obuke u BiH izvodili su obuku u zemljama regije: Albanija, Crna Gora, Hrvatska, Srbija, ali i u Čileu, Kirgistanu, Kazahstanu, Švedskoj i Turskoj.

PSOTC realizuje nekoliko oblika edukacije i obuke: funkcionalni kursevi za oficire, funkcionalni kursevi za podoficire i kursevi za polaznike šire sigurnosne zajednice i aktivnosti Mobilnog tima za obuku (MTT). Kurseve pohađaju polaznici čiji nivo engleskog jezika ispunjava propisani standard.

Funkcionalni kursevi za oficire i podoficire

Međunarodni oficirski kurs osnovnih štabnih vještina je NATO akreditovan kurs, a cilj mu je razviti osnovne štabne vještine nižih oficira u skladu sa NATO standardima, kao osnovna priprema za njihovo angažovanje kao vođe nacionalnih kontingenata, ali i u međunarodnim i nacionalnim štabovima do nivoa bataljona, uz dodatnu obuku da ih pripremi za specifične štabne pozicije. Međunarodni kurs za štabne oficire za operacije podrške miru namijenjen je oficirima koji su završili komandno-štabni kurs, a cilj mu je da pripremi nacionalno obučene štabne oficire za zadatke u multinacionalnim štabovima (nivo bataljona, brigade ili UN sektora/misije) koji izvode operacije podrške miru u skladu sa NATO i UN standardima. Kurs protivpobunjeničke borbe je NATO akreditovan kurs i uslov je za sve oficire i starije podoficire koji su planirani za upućivanje u misiju ISAF u Afganistanu. Cilj kursa je da uvede ključne vođe i instruktore u koncepte i doktrinu vezanu za protivpobunjeničke operacije s ciljem da se stvori okvirno razumijevanje o razlici između protivpobunjeničkog i konvencionalnog ratovanja i uvede COIN definicije i principe. NATO CIMIC orijentacijski kurs je razvijen kao podrška ispunjenju PfP cilja 3784, a cilj mu je osposobiti oficire i podoficire da obavljaju CIMIC dužnosti na taktičkom nivou u skladu sa NATO standardima. Međunarodni kurs za informacijske operacije je razvijen kao podrška PfP cilju 2701 OS BiH, s ciljem da se oficirima pruže znanja i vještine da uspješno otpočnu obavljanje dužnosti oficira za informacijske operacije na taktičkom nivou u skladu sa NATO kompatibilnom doktrinom. Kurs za upravljanje medijima u OPM namijenjen je ključnom osoblju (komandirima i komandantima

kontingenata), štabnim oficirima, te novinarima planiranim za upućivanje u OPM. Cilj kursa je upoznati polaznike sa osnovama utjecaja medija na planiranje i izvođenje OPM, kao i osnovama u odnosima sa medijima u OPM-a kroz teorijske i praktične sadržaje obučavanja. Kurs za vojne atašee izvodi Ženeva centar za sigurnosnu politiku (partner centar) u saradnji sa PSOTC-om. Cilj obuke vojnih atašea je da upozna vojne službenike čija se dosadašnja karijera kretala samo, ili uglavnom, u nacionalnim okvirima sa multinacionalnom sigurnosnim okruženjem. Uključuje široki uvod u međunarodnu sigurnosnu okolinu, dok se modul obuke za vojne atašee uglavnom fokusira na profesionalne vještine i tehničku obuku za vojnog atašea. Studenti PSO štabnih kurseva su obučeni za pozicije komandira četa ili štabne oficire na nivou bataljona/brigada. Za posljednjih 8 godina PSOTC je uspješno završilo 3505 oficira i podoficira, 2667 iz Oružanih snaga BiH od kojih se 48 vratilo ili trenutno služe u operacijama u Afganistanu, Iraku, Kongu, Etiopiji i Eritreji, sa dosta novih dobrovoljaca spremnih da zauzmu svoje mjesto ukoliko MO BiH to bude tražilo. Takođe, Centar je tokom štabnih kurseva obučio 838 međunarodnih oficira i podoficira.

PSOTC je 2009. godine uz podršku NATO štaba Sarajevo osmislio i realizovao kurs za podoficire sa ciljem obuke podoficira NATO praksama i procesima u razvijanju vještina koje bi imale za rezultat njihovo kvalitetnije uključivanje u rad po štabovima u nacionalnom i multinacionalnom okruženju u operacijama podrške miru. Podoficirski štabni kurs za OPM je NATO akreditovan i namijenjen je podoficirima planiranim za rad u komandama i štabovima taktičkog nivoa. Cilj kursa za mlađe podoficire za OPM je da obrazuje i obučeniže podoficire tehnikama za NATO operacije podrške miru, procedurama te da im pruži osnovne vještine za podršku štabnih dužnosti do nivoa bataljona u misijama OPM.

Kursevi za polaznike šire sigurnosne zajednice

U saradnji sa partnerskim centrima PSOTC je razvio ili je u fazi razvoja sljedećih kurseva za polaznike šire sigurnosne zajednice:

- Kurs izgradnje integriteta u OPM je razvijen na osnovu NATO inicijative o izgradnji integriteta, prvo za snage u Afganistanu, a zatim za zemlje JI Evrope u saradnji sa Postdiplomskom školom iz SAD.

- Kurs spolne ravnopravnosti u sigurnosnom sektoru je razvijen na osnovu UN rezolucije 1325 uz saradnju sa Postdiplomskom školom iz SAD i Ministarstvom sigurnosti BiH.

- Kurs za policiju Ujedinjenih nacija je razvijen na temelju zahtjeva i Pisma namjere potpisanog između Ministarstva sigurnosti BiH i PSOTC-a, u čiju izradu je bilo uključeno i MO BiH, s ciljem da pripremi policijske službenike za UN integrisane/multidimenzionalne mirovne operacije tako da mogu efikasno raditi sa zacrtanim ciljevima mandata prema

rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a.

Ovom prilikom navedimo i to da je PSOTC razvio koncept MTT 2008. godine, koji se pokazao veoma efikasnim i prihvatljivim kako u OS BiH, tako i u regionu. PSOTC je tokom 2012. godine realizovao aktivnosti zajedničkih trening timova u okviru inicijative "B9": Orjentacijski kurs u OPM, Kurs taktičko civilno-vojne saradnje i Orjentacijski kurs protivpobunjeničkih operacija. MTT (Mobilni trening tim) je uspješno izveo obuku 1870 polaznika.

Telekomunikacijski sistem MO i OS BiH

Komunikacijsko-informacioni sistem MO i OS BiH zasniva se na organizaciji sistema komunikacija za podršku komandama i jedinicama OS BiH u zemlji i organizaciji sistema komunikacija za podršku jedinicama angažovanim u operacijama podrške miru. Koncept komandovanja i kontrole prema komandama i jedinicama OS BiH je baziran na konceptu CIS-net-a. CIS net je osnovna komunikacijska i informaciona mreža Ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH. Ova mreža obezbeđuje potrebne servise iz oblasti komunikacija i informacija, u svim uslovima. U lokacijskom smislu CIS net je stacionarna mreža sa sposobnošću prihvata saobraćaja od mobilnih sistema CIS, odnosno bazna mreža za integraciju mobilnih sistema i servisa. U osnovi CIS net predviđa uspostavu lokalnih računarskih mreža (LAN) na vojnim lokacijama, što podrazumijeva uspostavu kablovske računarske infrastrukture u objektima komandi, instaliranjem aktivne pristupne i distributivne mrežne opreme. CIS net-

om se uspostavlja računarska mrežna infrastruktura na lokacijama OS BiH, koje će generisati i procesirati više od 90 % ukupnog podatkovnog saobraćaja u MO i OS BiH. Aktivna mrežna oprema i integrisani mrežni servisi omogućavaju virtualizaciju, čime se stvaraju uslovi za fleksibilnost korisničkih sistema koji se uspostavljaju na ovoj platformi.

Komande i jedinice OS BiH su trenutno uvezane u CIS net mrežu na dva načina:

1. Preko sopstvenog sistema prenosa podataka stacionarnih komunikacijskih čvorišta (SKČ)
2. Preko iznajmljenih spojnih puteva telekom operatera.

U budućnosti planirano je da se komande i jedinice OS BiH uvežu u CIS net mrežu i to:

1. Koristeći sistem prenosa podataka državnih institucija preko stacionarnih komunikacijskih čvorišta. Navedeni sistem je u vlasništvu Vijeća ministara BiH i preko njega su uvezani državni organi i institucije (Agencija za identifikaciona dokumenta BiH, Granična policija BiH i dr.).
2. Izgradnjom sopstvenog sistema prenosa podataka preko stacionarnih komunikacijskih čvorišta.

Uspostava jedinstvene CIS net mreže MO i OS BiH omogućit će prenos govora, podatkovnog saobraćaja i slike i to: za potrebe K-2, za potrebe logistike, personala, vojno- obavještajnog roda, finansija, za potrebe brzog uzbunjivanja/odgovaranja te upotrebe zračnih snaga i kontrole zračnog prostora. Kao rezervna vrsta veze u slučaju prekida stacionarnih komunikacija organizuje se radio mreža na HF, VHF i UHF opsegu. Razvojem i izgradnjom pokretnih komunikacijskih centara /PkKC/ bataljonskog i brigadnog nivoa omogućava se uvezivanje sa jedinicama OS BiH razmještenim na terenu, odnosno tokom pružanja pomoći civilnom stanovništvu u slučaju elementarnih nepogoda (kao što su poplave, požari i sl.), kao i izvršavanja drugih misija jedinica OS BiH na terenu.

Izgradnja operativnih centara

U saradnji sa USEUCOM-om, Sektor K4UI Ministarstva odbrane BiH, u prvoj polovini 2011. godine izradio je idejni projekat izgradnje Operativnih centara na lokacijama komandi OS BiH. Kroz idejni projekat dato je rješenje na osnovu kojeg će TSIO-E izraditi dokumenta koja su potrebna kako bi Vlada SAD, kroz FMS program, odobrila finansijska sredstva za izgradnju operativnih centara u Oružanim snagama BiH. U zavisnosti od visine odobrenih sredstava i iskazanih prioriteta u Idejnom projektu, uradit će se Projekt izgradnje operativnih centara u OS BiH. Izgradnjom operativnih centara na lokacijama komandi OS BiH uspostavljaju se napredni servisi za podršku rada komandi OS BiH, kako u procesu komande i kontrole tako i u procesu svakodnevnih aktivnosti. Realizacijom ovog projekta, skoro u potpunosti bi bilo realizovano svih pet partnerskih ciljeva iz oblasti K4UI.

U MO BiH nalazi se Operativni centar za komandu i kontrolu institucija odbrane Bosne i Hercegovine (OCK2IO BiH), čiju je izgradnju finansirala Vlada SAD kroz FMS program. Vlada SAD je izrazila spremnost da finansira izgradnju operativnih centara u komandama OS BiH, kako bi OCK2IO BiH mogao biti u punoj funkciji.

Protivminske akcije (PMA) u OS BiH

Prema Zakonu o odbrani BiH iz 2005. godine, jedan od zadataka i obaveza Oružanih snaga BiH je protivminsko djelovanje u Bosni i Hercegovini. Oružane snage BiH su akreditovane i osposobljene za: uništavanje mina i municije kojoj je istekao rok, humanitarno deminiranje po metodama (manuelno deminiranje, mašinska priprema i pregiranje ili upotreba pasa otkrivača eksploziva), po sadržaju specifičnih djelatnosti (tehničko izviđanje, čišćenje tla i čišćenje objekata), upozoravanje na opasnost od mina i NUS-a (UM), i obuku deminerskog osoblja za izvođenje protuminskih akcija. OS BiH provode operacije protivminskih akcija tokom cijele kalendarske godine, i to kroz deminerske kampanje u dvije faze: ljetnu i zimsku kampanju deminiranja, zbog klimatskih uslova u Bosni i Hercegovini. OS BiH učestvuju sa oko 20% od ukupno deminirane površine u BiH i to na godišnjem nivou.

Kada je riječ o deminerskom bataljonu, kao jedinici namijenjenoj za neposredno izvršavanje zadataka PMA, treba istaći da je formacijsko brojno stanje jedinice 612 vojnih lica, što iznosi

6,12% od ukupnog brojnog stanja OS BiH. Formacija deminerskog bataljona, izražena kroz kapacitete za provođenje PMA, obuhvata: 32 manualna odjeljenja, 2 manualna odjeljenja za deminiranje vojnih objekata, 8 timova za mašinsko deminiranje, 1 plant tim za čišćenje ruševina, 9 POEK timova (timovi sa psima otkrivačima eksploziva) i 6 timova za generalno izviđanje.

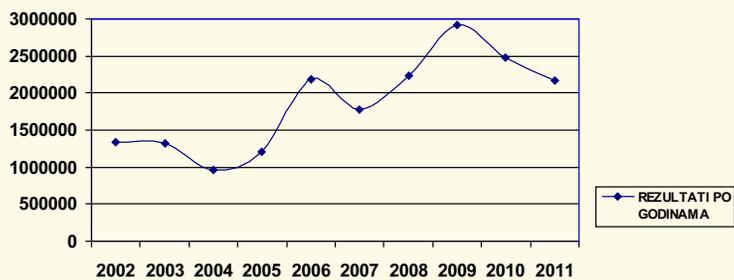
Pored BH MAC-a, sa kojim su saradnja i kontakt gotovo svakodnevni, OS BiH aktivno sarađuju sa EUFOR-om, nevladinom organizacijom "Norveška narodna pomoć", UNDP-ijem, ambasadama stranih zemalja u BiH, civilnim zaštitama u BiH.

Ostvarena je značajna saradnja sa vojskama drugih zemalja u pogledu obuke, ali i neposredne pomoći na projektima deminiranja.

Dosadašnji ostvareni rezultati

Emb.	0. . 1.	0. . 2.	0. . 3.	0. . 4.	0. . 5.	0. . 6.	0. . 7.	0. / . .	0. / / .
Površina u m ²	/ 1 / 24 / .	735642	/ 24. 774	0/ 66 / . /	/ 55 / 735	0006. 05	07 / 052.	0256 / 34	0 / 4 / 35.

Ukupno deminirano: 18 815 726 m².

Pronađeno i uništeno: 3974 mina i 2660 NUS

U 2012. godini bilo je planirano da se izvrši deminiranje površine od 3 016 041 m², od toga metodom čišćenja 58 976 m² i 2 957 074 m² metodom tehničkog izviđanja. Zaključno sa 09.11.2012. godine stepen realizacije Godišnjeg plana PMA za 2012. godinu iznosi 49,9%, tj. deminirana je površina od 1 505 523 m². Pronađeno i uništeno u 2012. godini: 15 mina i 48 NUS.

Obuka u Deminerskom bataljonu OS BiH

- Osnovni stepen: deminer, medicinar (srednja medicinska škola i stručni ispit), komandir deminerskog odjeljenja, izviđač, deminer za čišćenje kuća, operater mašine za meh. pripremu, operater za UES, komandir tima za UES, kerovođa.

- Viši stepen: komandir voda (radilišta), komandir tima za MPZ.

- Specijalistički stepen: instruktor deminiranja, instruktor za UES,

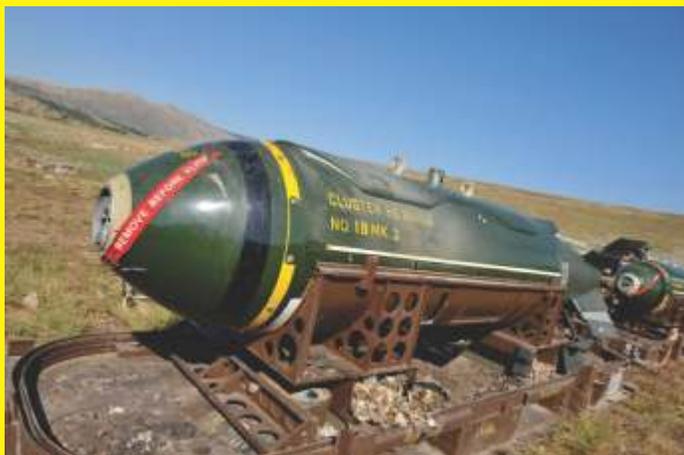
inspektor kontrole kvaliteta hum.deminiranja.

Obuke instruktora OS BiH sa pripadnicima međunarodnih OSi drugim vladinim i nevladinim organizacijama

- Tokom 2010. i 2012. godine izvršena obuka 17 pripadnika Vojske Crne Gore (12-osnovni deminerski kurs i 5 - kurs komandira deminerskih timova)
- Tokom 2012. godine obučeno 18 pripadnika Armije Republike Makedonije od strane MTT OS BiH u Skoplju.
- Obuka 14 pripadnika Armije Republike Makedonije i 6 pripadnika SIPA-e i 1 predstavnik nevladine organizacije NPA.

Uspješno realizovane obaveze u procesu uništavanja kasetne municije

Konvenciju o kasetnoj municiji potpisale su devedeset četiri države u Oslu 03.12.2008. godine. Konvencija o kasetnoj municiji uspostavlja pravni okvir za uklanjanje zastrašujućih učinaka kasetne municije. Bosna i Hercegovina ratificirala je Konvenciju 25.08.2010. godine, a ratifikacione dokumente je deponovala kod Ujedinjenih naroda 07.09.2010.godine. Država kao stranka Konvencije postala je 01.03.2011.godine od kada je zemlja suočena s novim međunarodnim pravnim obavezama koje zahtijevaju da BiH ispoštuje važne rokove, kao i da se usklade s određenim mjerama. Skladištenje i uništavanje kasetne municije definirano je članom 3. Konvencije, koja od svih država potpisnica zahtijeva razdvajanje kasetne municije od municije koja se zadržava za operativnu upotrebu, uz prikladno obilježavanje u svrhu uništenja kako bi se osiguralo da je sva kasetna municija uništena u roku od osam godina nakon stupanja Konvencije na snagu

za svaku od država potpisnica. Konvencija posebno poziva na poštivanje međunarodnih standarda za demilitarizaciju i ekološko uništavanje ove municije.

Bosna i Hercegovina je ispunila svoje obaveze iz člana 3. Konvencije kroz proces uništavanja svih poznatih i evidentiranih zaliha kasetne municije tokom 2011. godine prilikom čega su uništene slijedeće količine kasetne municije:

- avio bomba BL 755	321 komad
- raketa 262 mm „ORKAN“	56 komada
- mina 120 mm kasetna	52 komada

Da bi se postigao ovaj cilj, BiH je sklopila partnerstvo putem Sporazuma s Razvojnim programom Ujedinjenih naroda (UNDP) i dobila finansijsku podršku Europske unije putem ove agencije UN-a. Finansijska podrška Bosni i Hercegovini kroz ovaj partnerski aranžman za uništavanje kasetne municije iznosila je 725.259 eura. Bez tih sredstava, malo je vjerovatno da bi BiH mogla ispuniti svoje obaveze iz člana 3. Konvencije, unatoč svojoj predanosti da to učini. Raspodjela sredstava iz budžeta za tu svrhu bi bilo izuzetno problematična za zemlje sa srednjim nivoom dohotka poput BiH. Iako

Konvencija predviđa razdoblje od osam godina za svaku državu potpisnicu za provedbu svojih obaveza iz Konvencije, kroz modalitet partnerstva sa sustavom UN, Bosna i Hercegovina je uništila kasetnu municiju u roku od deset mjeseci od dana stupanja Konvencije na snagu u BiH. Ovaj rezultat je postignut zahvaljujući predanom radu grupe progresivnih mislilaca i praktičara koji su željeli dokazati da je BiH otvorena za promjene i prihvata odlaganje vrlo opasne municije kao dio svog razvojnog programa. Drugim riječima, prema preambuli Konvencije o zalihama kasetne municije, Bosna i Hercegovina je doista bila "odlučna da osigura njegovo brzo uništenje".

Vojno-civilna saradnja

U Bosni i Hercegovini prepoznata je uloga Oružanih snaga kroz realizovanu podršku civilnim strukturama u više različitih oblasti, a posebno u reagovanju na prirodne i druge nesreće. Pomoć civilnim organima u reagovanju na prirodne i druge nesreće realizovana je na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH koje je dobijalo zahtjeve entitetskih i lokalnih organa, iste obrađivalo i upućivalo zahtjev za angažovanje Oružanih snaga BiH. OS BiH su na osnovu odobrenja Ministarstva odbrane BiH adekvatno i pravovremeno odgovarale na takve zahtjeve u skladu sa raspoloživim resursima.

Pomoć tokom snježnih padavina

Na osnovu zahtjeva civilnih organa vlasti za pomoć OS BiH i potreba, usljed obilnih snježnih padavina od 28.01. do 18.02.2012.godine, OS BiH su angažovale 2525 pripadnika na čišćenju snijega na 202 lokacije na području cijele BiH. Takođe je bilo angažovano 160 inženjerskih mašina (1005 moto sati rada) i 72 m/v raznih kapaciteta koja su služila za prijevoz ljudstva, evakuaciju bolesnih i odvoz snijega na deponije. Angažovanjem helikoptera OS BiH u općinama Mostar, Sarajevo, Tomislavgrad, Bileća, Čapljina, Nevesinje i Livno, OS BiH su helikopterima Mi-8, UH-1 i Gazela izvršavale zadatke prevoženja putnika u/iz područja blokiranih snijegom, smjene ljudstva na radio-relejnim čvorištima i RTV predajnicima, evakuacije civilnog stanovništva i pripadnika OS BiH iz nepristupačnih područja, medicinske evakuacije, prevoženja

hrane, lijekova, vode i goriva. Tokom pružanja pomoći izvršeno je 40 letova ili 71.3 sati leta helikoptera kojom prilikom su prevezena 186 putnika, evakuisane su 22 osobe, izvršena medicinska evakuacija 14 osoba, prevezeno 1290 l goriva, te 15440 kg hrane vode i lijekova. Prilikom navedenih intervencija desio se jedan vanredni događaj (udes helikoptera na lokaciji Kalinovika) zbog loših vremenskih uslova.

Angažovanje helikoptera OS BiH i pripadnika OS BiH na gašenju požara

Angažovanjem helikoptera Mi-8 Oružane snage BiH su od aprila do kraja septembra 2012. godine pomagale civilnim organima u aktivnosti gašenja požara u općinama Bileća, Konjic, Olovo, Zavidovići, Banovići, Čitluk, Trebinje, Livno, Ljubuški, Tomislavgrad, Mostar, Bratunac, Jablanica, Kneževo, Čapljina, Nevesinje, Istočni Mostar i Novo Goražde. Prilikom angažovanja helikoptera OS BiH izvršeno je 278.5 sati leta, pri čemu je na požarišta izbačeno 4.000.000 litara vode. Za civilne potrebe utrošeno 193.770 litara goriva GM-1

(22260 litara ustupljeno od Federalne uprave Civilne zaštite i CZ HNK F BiH). Tokom pružanja pomoći civilnim organima u gašenju požara, OS BiH su ostvarile veoma dobru saradnju sa Ministarstvom sigurnosti BiH, entitetskim upravama i lokalnim organima civilne zaštite. Na većini požarišta u pitanju je bilo gašenje šumskih požara većih razmjera. Uočeno je da se najveći efekat pri gašenju požara ostvaruje uz istovremeno sadejstvo vatrogasaca na terenu i posada helikoptera. Pored gašenja sa protivpožarnim vedrom, treba istaći i ulogu helikopterskih jedinica u prevoženju vatrogasaca zračnim putem na nepristupačne terene, kao i prevoženje vode i hrane vatrogascima na udaljenim i nepristupačnim mjestima. Osim saradnje sa organima civilnih struktura, ostvaren je i visok nivo

saradnje i koordinacije pripadnika Zračnih snaga OS BiH sa pripadnicima pješadijskih brigada koje su bile uključene u gašenje požara i angažovanje helikoptera je uglavnom pratilo i angažovanje pripadnika OS BiH. Na zadacima gašenja požara na području BiH bio je angažovan 1301 pripadnik OS BiH. Na tim zadacima proveli su 10.804,5 sati, a bilo je angažovano 75 m/v raznih kapaciteta koji su utrošili 764,6 sati rada.

Zajedničke vježbe-podrška manifestacijama-ustupanje resursa

Od drugih značajnijih zadataka Zračnih snaga OS BiH uz upotrebu helikoptera treba istaći: MEDAVAC evakuaciju i SAR (služba traganja i spašavanja), zatim prijevoz delegacija zračnim putem, te podršku snagama sigurnosti i spašavanja u obuci i operacijama, podršku realizaciji sportskih manifestacija, kao i podršku realizaciji obilježavanja godišnjica, privrednih i kulturnih događaja. Značajno je i učešće OS BiH na civilno-vojnim vježbama upotrebom helikoptera. Tokom izvođenja vježbe "Zajednički otpor 2012" helikopteri su bili angažovani na zadacima spašavanja unesrećenih iz različitih kriznih situacija, izvršavanju medicinskih evakuacija, prevoženju snaga, te podršci snimanja vježbe iz zraka. Pripadnici ZS i PZO i potčinjenih jedinica, u koordinaciji sa RCC BiH, realizovali su i

vježbu traganja i spašavanja "Stratus 2012" na temu "Pronalaženje i spašavanje unesrećenih u helikopterskom udesu". U julu 2012.godine izvršena je vježba "Air Lift" sa pripadnicima EUFOR-a u kojoj su učešće uzela dva helikoptera OS BiH i dva helikoptera EUFOR-a. U septembru i oktobru 2012.godine u 2. Helikopterskom skvadrону iz sastava brigade ZS i PZO izvršena je teoretska obuka za 40 pripadnika SIPA-e. Nakon toga, na letjelištu "Rajlovac", izvršena je upotreba helikoptera Mi-8 MTV za podršku praktične obuke 16 pripadnika SIPA-e u spuštanju niz brzo uže, a realizovana je i vježba. U okviru medijske kampanje "Oružane snage u pomoći civilnom stanovništvu" na aerodromu Mahovljani kod Banjaluke i na letjelištu "Rajlovac" organizovana je posjeta medija, kojima je predstavljen rad jedinica helikopterskih skvadrona, avijacijske

eksadrile i bataljona letačke podrške u toku jednog letačkog dana. Na lokaciji Mahovljani za medije je pripremljeno izvođenje vježbe "Gašenje požara helikopterom Mi-8T sa protivpožarnim vedrom PPV-2000", dok je na lokaciji Rajlovac izvršena MEDEVAC i SAR vježba sa helikopterom Mi-8MTV i helikopterom UH-1H.

U 2012. godini za potrebe raznih civilnih institucija i udruženja ustupljen je prostor OS BiH na privremeno korištenje. Ustupljene su i znatne količine materijalno- tehničkih sredstava. OS BiH su se angažovale u podršci brojnim kulturnim, vjerskim i drugim manifestacijama, te pružile značajnu pomoć u organizaciji manifestacija većeg obima, kao što je npr. manifestacija "502. Dani Ajvatovice", a pomogli su svojim resursima i obilježavanju 17. godišnjice genocida nad Bošnjacima "Sigurnosne zone UN-a Srebrenica". Zatim, OS BiH bile su domaćin 23. Međunarodnoj konferenciji rukovodilaca vjerskih službi u vojsci održanoj u Sarajevu, a takođe podržale su manifestacije "Dan proboja logoraša koncentracijskog logora Jasenovac", "Dani mladih Vrhbosanske nadbiskupije", te "Ozrenski planinarski maraton", kao i druge manifestacije.

Oružane snage BiH su u svim navedenim oblastima pružanja vojne pomoći civilnim organima demonstrirale spremnost i sposobnost, te potvrdile društvenu korisnost u širokom spektru ovih i drugih nevojnih aktivnosti.

Značaj i uloga parlamentarnog vojnog povjerenika BiH

Institucija parlamentarnog vojnog povjerenika BiH uspostavljena je Zakonom koji je stupio na snagu 2009. godine. Uspostavljen je novi institut u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, specijaliziran isključivo za zaštitu ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH. Za prvog parlamentarnog vojnog povjerenika BiH imenovan je Boško Šiljegović, a mandat mu je počeo 16.9.2009. godine. Parlamentarni vojni povjerenik BiH nezavisan je povjerenik Parlamentarne skupštine BiH čiji je cilj jačanje vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u OS i MO BiH, kako je to garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima. Predviđeno je da radi na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruženja, ili bilo kojeg naroda u BiH.

Ciljevi uspostave institucije vojnog povjerenika, nadležnosti i ovlaštenja

Cilj uspostave ove institucije je povećanje povjerenja u vojni sektor putem stvaranja veće transparentnosti u cijeli administrativni proces koji se provodi u MO i OS BiH, bez dovođenja u pitanje vojne hijerarhije, autoritet vojnog komandnog lanca ili smanjenja vojne gotovosti. Vojni povjerenik je nezavisan i za svoj rad odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH. Nadležnosti vojnog povjerenika su istraživanje specifičnih pitanja po uputstvu Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, te istraživanje okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta na osnovu pritužbi ili na vlastitu inicijativu.

Svako vojno lice ili kadet u OS i MO BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom, bez posredovanja zvaničnih službi, te podnijeti pritužbu. Važno je naglasiti i to da je BiH jedina zemlja u regiji koja je uspostavom vojnog povjerenika uredila oblast vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda vojnih osoba i kadeta. Mandat dosadašnjem prvom parlamentarnom vojnom povjereniku Bošku Šiljegoviću, produžen je do 2017. godine, te je to bio i jedan od povoda za razgovor o najznačajnijim aktivnostima i rezultatima rada ove institucije u periodu od uspostave do danas.

Stanje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta u OS i MO BiH

Kako navodi vojni povjerenik, ukupno do sada zaprimljeno je više od 250 pritužbi. Riješeno je 216, (u radu je 34), što pokazuje da je procenat riješenosti čak više od 85 posto. Povjereniku je u početku bio primaran cilj običi kasarne i jedinice OS BiH, na svim nivoima, kako bi predstavio i afirmisao sasvim nove zakonske mogućnosti zaštite ljudskih prava pripadnika OS BiH. Obavio je više od trideset ovakvih posjeta, tako da je u toku 2010. godine bilo 132 pritužbe. Najveći broj pritužbi odnosio se na: statusna pitanja u vezi s okončanjem profesionalnog angažmana u OS BiH (48), proces unapređenja pripadnika OS BiH kroz postupak činovanja (31), zatim primjenu Zakona o plaćama i naknadama u institucijama

BiH, posebno u segmentu koji se odnosi na naknadu troškova stanovanja i prijevoza (23), ostala pitanja (2), te obraćanje civila angažovanih u OS BiH (23) i anonimne pritužbe (5). Govoreći o 2011. godini vojni povjerenik ističe da se broj pritužbi bio smanjio, ali da su istovremeno rješavani i predmeti koji su zaprimljeni u 2010. godini. Treba tome i dodati da je praćenje realizacije preporuka koje je izdao vojni povjerenik permanentan proces. Inače, ocjenjuje naš sagovornik, u ovoj godini zaprimljene su pritužbe koje su bile mnogo složenije od pritužbi iz 2010. godine. U tim pritužbama podnosioci su iznosili po nekoliko osnova pritužbe, te su takvi predmeti iziskivali detaljne analize događaja, prikupljanje dokumentacije iz različitih izvora i provođenje obimnih istražnih radnji, a sve s ciljem pronalazačenja prikladnog načina rješavanja tih pritužbi u skladu sa postojećim zakonskim propisima. Tako je ukupno u radu u 2011. godini bilo 116 pritužbi, a problemske oblasti zastupljene u

pritužbama, po kojima su se vodili postupci i koje su se težinom i izbiljnošću izdvajale tokom istražnih radnji odnosile su se na: pitanja procesa napredovanja PVL (najveći broj pritužbi), zatim ocjenjivanje rada PVL, vođenje disciplinskog postupka, nedostatak podzakonskih akata, naknade koje nemaju karakter plaće, ishranu pripadnika OS BiH, te uslove boravka i smještaja u kasarnama OS BiH. Važno je pomenuti da je cijelo vrijeme, od formiranja ove institucije, prisutan problem neprimjene državnog Zakona o službi u OS BiH koji se odnosi na penzionisanje podoficira i oficira, a koji nije primjenjivan na teritoriji cijele BiH odnosno u RS. U vezi s tim, vojni povjerenik je u svojim

izvještajima ovu problematiku okarakterisao kao "kolektivno kršenje ljudskih prava", (iako je to oblast koja je u nadležnosti entiteta). Prema njegovim riječima ti zakoni moraju da se usklade sa Zakonom o službi u OS BiH, te izražava zadovoljstvo aktivnostima sadašnjih predstavnika MO BiH i entitetskog ministarstva nadležnog za ova pitanja, a koje idu u pravcu rješavanja ovog problema. Kada je riječ o 2012. godini, uz određen broj pritužbi koje su prenesene od ranije, bilo je oko 100 novih pritužbi. Pritužbe su se odnosile i na neke sasvim nove oblasti zaštite ljudskih prava, kao što su npr. pritužbe sanitetskog osoblja koje su upućivane na stražu. Zatim, bilo je ponovo pritužbi na nepriznavanje troškova prijevoza, a bilo je i slučajeva kršenja Zakona o službi u OS BiH vezano za privremeno upućivanje i postavljenja na formacijska mjesta nižeg čina. Početkom 2012. godine bilo je velikih problema sa grijanjem u OS BiH i kršenja ljudskih prava u vezi s tim. Takođe, ishrana u OS BiH bio je akutan problem, gdje se nije radilo samo o kršenju ljudskih prava, već je to, kako kaže naš sagovornik, "bilo i neprimjerano i nehumano". Bilo je i pritužbi koje su se odnosile na nepoštivanje propisa prilikom postavljenja PVL za vršioce dužnosti, pritužbi vezano za takozvanu jezičku diskriminaciju, aktivnosti vezanih za novodonesene pravilnike o unapređenju, kao i opravdanih pritužbi na postojanje entitetskih i nacionalnih obilježja na objektima OS BiH. Naime, iako je ova oblast zakonski uređena, na 18 mjesta na kojima ne trebaju biti, utvrđeno je da se nalaze entitetska i nacionalna obilježja bivših vojski, ratnih zastava, bisti ratnih komandanata i sl. Bilo je intervencija vojnog povjerenika na posljednji interni konkurs za prijem i raspored podoficira i oficira u OS BiH, a kako procjenjuje, i u 2013. godini će biti pritužbi, obzirom da je planiran značajan broj otpuštanja pripadnika OS BiH.

Povjerenje u rad institucije parlamentarnog vojnog povjerenika

Kako nam je istakao vojni povjerenik, u dosadašnjem periodu kroz sve postupke i istrage koje su provođene po pritužbama pripadnika OS BiH, pokazalo se da je ova institucija bitan i neodvojiv mehanizam u kompletnoj strukturi civilnog parlamentarnog nadzora nad OS BiH. Često prisustvo vojnog povjerenika na lokacijama na kojima su raspoređeni pripadnici OS BiH prepoznato je kao dobra praksa koja ulijeva veliko povjerenje vojnog osoblja, kako u rad institucije vojnog povjerenika, tako i u nezavisnost u njegovom djelovanju u zaštiti

ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta. Pozitivan stav koji je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH zauzela u odnosu na rad vojnog povjerenika bitan je element podrške bez koje bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz njegove nadležnosti. "Saradnja sa partnerima iz MO i OS BiH nije izostajala prilikom provođenja propisanih procedura tokom vođenja istraga u određenim predmetima, a sve u skladu sa legislativom kojom se uređuje ova oblast", kaže povjerenik, te dodaje: "Ipak, ostaje prostora da se navedena saradnja unaprijedi, a sve s ciljem što boljeg i uspješnijeg otklanjanja uočenih nepravilnosti u provođenju propisanih administrativnih procedura u pomenutim institucijama". Istovremeno, vojni povjerenik osnažen je evidentno dobrim rezultatima u ostvarivanju zaštite ljudskih prava vojnog osoblja, jer su partneri iz MO i OS BiH, kako kaže, instituciju vojnog povjerenika prepoznali kao veoma bitan element zaštite ugleda i dostojanstva pripadnika OS BiH, kao i ugleda samih OS BiH. Također, brojna pisma upućena vojnom povjereniku od pripadnika OS BiH još su jedna potvrda opravdanosti postojanja institucije parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. U prilog tome je i činjenica da su Zajednička komisija za odbranu i sigurnost i Parlamentarna skupština BiH najvišim ocjenama ocjenili dosadašnje izvještaje o radu vojnog povjerenika, kao i broj pritužbi pripadnika OS BiH koji je značajan pokazatelj opravdanosti

postojanja ove institucije. "Zaista bih volio da nema pritužbi uopšte, ali nažalost imamo kršenja ljudskih prava u OS BiH, imamo i zloupotreba ovlaštenja od strane nadređenih, u nekim dijelovima imamo nepoštivanje zakona i zakonskih normi, ali i neuređenih oblasti, i iz svih tih razloga je institucija parlamentarnog vojnog povjerenika pokazala opravdanost postojanja. Izbor vojnog povjerenika na mandat u periodu od pet godina, uz saglasnost svih nadležnih, bez ijednog glasa protiv, takođe je pokazatelj opravdanosti njenog postojanja", ocjenjuje vojni povjerenik Šiljegović.

Saradnja sa drugim institucijama BiH i ostale aktivnosti

Vojni povjerenik u svom radu imao je uspješnu saradnju sa komandama i jedinicama OS BiH, kao i sa Zajedničkim kolegijem oba doma Parlamentarne skupštine, Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost, te Sekreterijatom i ostalim službama Parlamentarne skupštine. Svi oni, ističe vojni povjerenik, pružili su mu značajnu podršku i pomoć u ostvarivanju zakonskih ovlaštenja. Imao je uspješnu saradnju i sa međunarodnim organizacijama u BiH. U Uredu vojnog povjerenika trenutno je angažovano pet lica koji obavljaju pravne poslove i pružaju pravnu pomoć podnosiocima pritužbi. Između ostalog, od aktivnosti ovog ureda pomenimo i organizaciju regionalne konferencije, kao i tematske konferencije u oblasti zaštite ljudskih prava. Vojni povjerenik prisustvovao je izvođenju vojnih vježbi i obišao je gotovo sve kasarne i jedinice OS BiH. Posjetio je i pripadnike OS BiH za vrijeme izvršenja misija u Iraku i Afganistanu.

Aktivnosti Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH

Stupanjem na snagu Zakona o odbrani i Zakona o službi u Oružanim snagama BiH uspostavljen je Generalni inspektorat kao organizacijska cjelina Ministarstva odbrane BiH. Ovim zakonima su takođe propisani i zadaci i nadležnosti Generalnog inspektorata, a to se u prvom redu odnosi na oblast etike i profesionalizma, odnosno glavni zadatak Generalnog inspektorata je da sva vojna lica budu upoznata i ponašaju se u skladu sa najvišim profesionalnim i etičkim standardima ponašanja. Ovaj zadatak Generalni inspektorat skupa sa inspektorima komandi i jedinica OS BiH izvršava preventivno kroz obuku iz ove oblasti kako svih novoprimitljenih vojnika u Centru za osnovnu obuku, tako i ostalih vojnih lica u komandama i jedinicama OS BiH, uključujući i pripadnike MO i ZŠ OS BiH.

Pored ove funkcije, Generalni inspektorat inicira i provodi istrage u vezi sa navodima o lošem vladanju, odnosno kršenju standarda ponašanja od strane vojnih lica. Treća, ali ne manje važna funkcija je pružanje pomoći ne samo vojnim licima, nego i svim drugim građanima Bosne i Hercegovine u vezi sa pitanjima koji se odnose na MO i OS BiH, što takođe ima značajan udio u sveukupnom radu Generalnog inspektorata.

Izgradnja integriteta i borba protiv korupcije u odbrambenom sektoru

Pored određenog broja istraga po nalogu ministra odbrane u vezi sa slučajevima koji po svojoj prirodi imaju sva obilježja koruptivnog djelovanja, Generalni inspektorat je nosilac i ostalih aktivnosti iz ove oblasti koje su usmjerene prije svega na preventivno djelovanje kada je ova oblast u pitanju. Strategijom borbe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini za 2009-2014 godinu određene su, između ostalog, i obaveze svih institucija Bosne i Hercegovine. Iako se sa realizacijom mnogih zadataka kasnilo zbog, prije svega, kašnjenja sa formiranjem Agencije za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije, Generalni inspektorat se u ovoj Strategiji prepoznao kao nosilac aktivnosti u okviru Ministarstva odbrane, te je pripremio radnu verziju, a u toku 2013. godine u koordinaciji sa ostalim sektorima MO i ZŠ OS BiH bi trebalo da budu doneseni polazni dokumenti iz ove oblasti. To se prije svega odnosi na Politiku i Akcioni plan prevencije i borbe protiv korupcije u MO i OS BiH.

Druga aktivnost koja je kompatibilna i u određenoj mjeri nadopunjuje domaće aktivnosti na suzbijanju korupcije u odbrambenom sektoru odvija se u sklopu NATO inicijative "Building Integrity and Reducing Corruption in Defence Establishments". Pored učešća pripadnika OS i MO BiH na konferencijama i seminarima iz ove oblasti, jedan od važnijih instrumenata u sklopu ove inicijative je i izrada samoprocjene kroz davanje odgovora na upitnik koji je Bosna i Hercegovina prvi put popunila u sklopu pilot projekta 2008. godine, a zatim 2012. godine. Bitno je naglasiti da je pristupanje ovom projektu dobrovoljno, ta da je sljedeće popunjavanje odgovora na ovaj upitnik planirano za dvije godine, odnosno 2014. godine.

Veoma je bitno naglasiti da briga o poštivanju etičkih i profesionalnih standarda, kao i prevencija i borba protiv korupcije u MO i OS BiH, nije isključiva nadležnost Generalnog inspektorata ili ključnog personala u MO i OS BiH, nego i svakog komandanta i komandira na svim nivoima, te svakog pojedinca u sistemu odbrane bez obzira koje dužnosti obavlja.

Tranzicija vojnog personala i NATO - Perspektiva program

Iako su Ministarstvo odbrane i Oružane snage BiH u proteklom periodu otpustili dosta personala oni su takođe kontinuirano preduzimali mjere na smanjenju broja lica koja treba otpustiti (popunom upražnjenih formacijskih mjesta nastalih procesom penzionisanja, prekategorizacijom vojnika u civilna lica i podoficire, i podoficira u oficire, produženjem ugovora o vojnoj službi za pojedine kritične vojno-evidencione specijalnosti i sl.). U toku realizacije ovog procesa tranzicije personala primjenjivan je princip postupnog prestanka vojne službe vojnicima starijim od zakonom propisane granice, koji je istovremeno pratio proces prijema mladih vojnika u vojnu službu, tako da su na ovaj način postignuta dva cilja: zbrinjavanje neadekvatnog otpuštenog peronala sa jedne, ali i održanje operativne sposobnosti i podmlađivanje OS BiH, sa druge strane.

MO BiH takođe pravovremeno preduzima niz značajnih aktivnosti sa ciljem da proces tranzicije vojnog personala što više olakša reintegraciju otpuštenih pripadnika OS BiH u civilni život.

S tim u vezi podsjetimo da MO i OS BiH, na putu reforme odbrambenog sistema i euroatlantskih integracija, već duži niz godina, ostvaruju izuzetno uspješnu saradnju sa međunarodnim organizacijama i predstavnicima međunarodne zajednice, akreditiranim u BiH. To se prvenstveno odnosi na izuzetno uspješnu saradnju sa NATO štabom u Sarajevu, Komandom EUFOR-a, Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) i Ambasadama NATO i drugih prijateljskih zemalja u BiH. Dva NATO povjerenička fonda (NATO Trust Fond I za BiH i NATO- Perspektiva program za BiH), koji su realizirani u najznačajnijoj fazi reforme odbrambenog sistema u BiH, a to je period 2004., 2006/2007. i 2010-2012. godine, kada je reforma odbrane bila na svom vrhuncu i kada je trebalo iz sistema otpustiti i na neki način zbrinuti tj. pomoći u reintegraciji u civilni život oko 6.000 bivših vojnika, pomogli su da Bosna i Hercegovina lakše prebrodi probleme tokom reforme odbrambenog sistema i otpuštanja svojih vojnika.

MO i OS BiH, IOM, Komanda NATO štaba u Sarajevu, Lider nacije i ambasade, sada već 12 NATO i partnerskih zemalja, uključujući i BiH, trenutno veoma uspješno implementiraju ovaj drugi NATO povjerenički fond tj. NATO-Perspektiva program. Ovaj projekat je nastavak ranije izuzetno uspješne saradnje i podrške NATO i partnerskih zemalja Ministarstvu odbrane i OS BiH. Izuzetno uspješna implementacija NATO-Perspektiva programa rezultat je nesebičnog zalaganja IOM-a, Lider nacija, NATO štaba u Sarajevu i ambasada 11 zemalja donatora u nastojanjima da se pomogne otpuštenim vojnicima i da MO i OS BiH što lakše prebrode probleme tokom reforme odbrambenog sistema. Jedanaest NATO i partnerskih zemalja, pored BiH i NATO štaba u Sarajevu, udružilo je svoja finansijska sredstva i političku podršku u okviru NATO-Perspektiva programa, sa ciljem da se pomogne da Bosna i Hercegovina što lakše prebrodi probleme otpuštanja vojnog personala. Te zemlje su: SAD, Norveška, Holandija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Luksemburg, Turska, Švedska, Danska, Republika Češka i Slovenija, a u međuvremenu se pridružila i Finska. NATO-Perspektiva program, koji je inicijalno trebao trajati od 01.10. 2010. do 30.09. 2012. godine i pomoći u zbrinjavanju vojnika otpuštenih iz sistema u periodu 2010-2012. godina, u međuvremenu je dodatno finansijski podržan i produžen do 31.03.2013. godine. Pored toga, navedeni partneri zajednički rade na iznalaženju dodatnih finansijskih doprinosa, sa ciljem da se omogući produženje ovog programa i do 30.09.2013. godine, kako bi projektima zbrinjavanja i pomoći u reintegraciji bili obuhvaćeni i vojnici (njih oko 950), koji će iz odbrambenog sistema biti otpušteni u 2013. godini.

Implementacija NATO – Perspektiva programa

Implementacijski status NATO-Perspektiva programa na dan 30.09.2012. godine (registracija, kreiranje baze podataka, profilisanje, savjetovanje i asistencija) je sljedeći: otpušteno 1.949 lica, registrovano je 1.852 lica ili 95,02%, individualno savjetovano 1.852 lica ili 100%, pripremljeno projekata 1.842, odobreno projekata 1.785, u procesu odobravanja 57, asistirano 1.785 ili 96,91% od čega: poljoprivreda-pokretanje 224, poljoprivreda-proširenje 937, zapošljavanje 6, samozapošljavanje-pokretanje 314, samozapošljavanje - proširenje 289, edukacija 15, monitorig 650, zaostatak 67 i odobreno - drugi grant 150.

Vjerska služba u Ministarstvu

Organizacija i način funkcioniranja cjelokupnog vjerskog života u MO i OS BiH reguliran je Pravilnikom o organizaciji i načinu funkcioniranja vjerske službe u MO i OS BiH. Pravilnik regulira vjersku službu kao dio strukture MO i OS BiH sa zadatkom organizacije i osiguranja cjelokupnog vjerskog života u MO i OS BiH.

Aktivnosti Vojnog muftijstva

Sporazum o uspostavi, organiziranju i načinu funkcioniranja Vojnog muftijstva kao sastavnog dijela jedinstvene vjerske službe u MO i OS BiH potpisan je 11.09.2007. godine. Organiziranje Vojnog muftijstva ima za cilj da kroz osiguranje vjerskih prava i sloboda muslimana doprinese strateškim ciljevima funkcioniranja cjelokupnog odbrambenog sistema MO i OS. Vojno muftijstvo u sastavu vjerske službe legitimni je predstavnik Islamske zajednice u MO i OS BiH. U sastavu Vojnog muftiluka je 13 imama koji u određenom okolinostima, na svim vojnim lokacijama organiziraju vjerski život. S tim u vezi u osamnaest vojnih mesdžida je organizirano obavljanje dnevnih namaza, džuma namaz petkom u deset vojnih mesdžida, dok su na ostalim lokacijama obezbijedeni uslovi za propisane obrede muslimana.

Tokom 2012. godine Vojno muftijstvo je prema godišnjem Planu rada realiziralo aktivnosti kojima regulira i organizira vjerski život muslimana u MO i OS BiH. Pored obrednih aktivnosti koje se realiziraju svakodnevno, obilježavanje značajnih datuma u kalendaru Islamske zajednice u BiH zauzima posebno mjesto: obilježavanje Mevluda-rođenja Poslanika Muhammeda, a.s., Dana džamija, realizacija predramazanskih i ramazanskih

aktivnosti, bajrama, organizacija Ikrar dove za hadžije iz strukture MO i OS BiH, obilježavanje Nove 1434. hidžretske godine i dr.

Vojno muftijstvo je organiziralo obred Dove kako za svršeničke obuke XI klase vojnika kao posebnog vida podrške i poticaja za nastavak vojne karijere, tako i za pripadnike OS BiH koji su u protekloj godini vršili mirovnu misiju izvan BiH. Pružena je također adekvatna podrška u organizaciji: kolektivne dženaze u Potočarima i Maršu mira, organizaciji manifestacije "Ajvatovica 2012. godine", obilježavanju Dana Armije R BiH i godišnjice 2. Rendžerskog puka.

Pored učešća u organizaciji tradicionalne manifestacije "Odbrana BiH - Igman 2012. godine", Vojno muftijstvo dalo je doprinos i organizaciji 23. Međunarodne konferencije rukovodilaca vjerske službe u vojsci, koja je održana u Sarajevu od 30. 01. do 03. 02. 2012. godine, te organizaciji konferencije Zajednice Sant' Egidio održanoj u Sarajevu od 09. do 11. 09. 2012. god.

Posebno je značajna promocija prvog hafiza u OS BiH, majora Sulejmana Mahmutovića.

Vojni imami su pored kolektivnog i individualnog procesa podučavanja predviđenog za pripadnike OS BiH, i sami bili uključeni u proces učenja kako stranih jezika tako i drugih vidova stručno-specijalističke obuke. Štampanje Priručnika za mukabelu i knjige Poslanik Muhammed, s.a.v.s. kao čovjek, koje je realizirano u protekloj godini, pored distribuiranja adekvatne stručne štampe i literature, poboljšat će mogućnosti šireg educiranja i stručnog osposobljavanja osoblja angažiranog u MO i OS BiH. Vojno muftijstvo i u narednom periodu, realizacijom planiranih aktivnosti, nastavit će pružati potrebnu vjersku podršku i unapređivati uslove vjerskog života muslimana u sistemu odbrane na svim nivoima gdje su muslimani raspoređeni.

Aktivnosti Vojnog ordinarijata

Ured katoličkog dušobrižništva je osnovan zaključivanjem Sporazuma o uspostavi, strukturi i načinu djelovanja katoličkog dušobrižništva u MO i OS BiH između Vijeća ministara BiH i Vrhbosanske nadbiskupije od 11. septembra 2007. godine.

Ugovor između Bosne i Hercegovine i Svete Stolice o dušobrižništvu katoličkih vjernika pripadnika Oružanih snaga BiH potpisan je 8. aprila 2010. godine, a 7. jula 2010. godine isti je ratificiran u Predsjedništvu BiH. Papa Benedikt XVI 1. februara 2011. godine donosi dekret o uspostavi Vojnog ordinarijata u BiH. Ured katoličkog dušobrižništva (Vojni ordinarijat), preko devet kapelanija koje pokrivaju cjelokupni prostor BiH, skrbi se za duhovne potrebe katolika pripadnika MO i OS BiH, te članove njihovih obitelji. U kasarnama u kojima su opremljeni prostori ili izgrađene kapelice, redovno se održavaju Svete Mise, duhovne pripreme i pokornička bogoslužja pred Uskrs i Božić, kao i zapovjedne svetkovine. Vojni ordinarijat organizuje vojna hodočašća u Lourdes - Francuska i Mariju Bisticu - Hrvatska, te zajedno sa Vrhbosanskom nadbiskupijom učestvuje u organizaciji molitvenog pohoda na Bobovac - općina Vareš. Distribucija katoličke štampe, duhovne vježbe, predavanja i konferencije su također aktivnosti koje ovaj ured organizuje i koordinira sa vojnim kapelanima i biskupijama u BiH. Ovom prilikom istaknut ćemo neke od važnijih aktivnosti Vojnog ordinarijata u 2012. godini.

Četrdeset katolika djelatnika MO BiH i pripadnika OS BiH učestvovalo je od 8. do 15. maja na 54. međunarodnom vojnom hodočašću u Lourdes. Na ovom jedinstvenom događaju u svijetu MO BiH i OS BiH se već godinama predstavljaju, iako ove godine u manjem broju nego inače. Prisustvo hodočasnika iz BiH među 34 zemlje iz cijeloga svijeta, na međunarodnom nivou dokazuje funkcioniranje dušobrižništva u vojsci kao i mogućnost i slobodu ostvarivanja vjerskih sloboda pripadnika MO

odbrane i Oružanim snagama BiH

i OS BiH. Predvođeni vojnim biskupom, mons. dr. Tomom Vukšićem, pedeset djelatnika MO BiH i pripadnika OS BiH hodočastili su 07. oktobra u nacionalno marijansko svetište u Mariju Bistricu. Pored hodočašnika iz BiH, na ovo jubilaro 20. hodočašće vojske i policije, svoje delegacije su uputili i mnogi drugi vojni ordinarijati, od kojih su najbrojniji bili iz Republike Francuske, čime ovo vojno hodočašće sve više poprima međunarodni karakter. Jedanaesti Molitveni dan za Domovinu Vrhbosanske nadbiskupije i Deveto Hodočašće na Bobovac katolika pripadnika MO BiH i OS BiH, kao i pripadnika redarstvenih snaga sa svih nivoa u BiH, održan je 20. 10. 2012. godine. Ujedno je otvorena Godina vjere na razini Vojnog ordinarijata BiH. Vojnici i policijski djelatnici su se okupili kod rijeke Bukovice podno Bobovca te se u procesiji uz molitvu popeli na Bobovac. Njima su se pridružili brojni vjernici iz mnogih župa Vrhbosanske nadbiskupije. Molitveni pohod Bobovcu se organizira u znak sjećanja na dan smrti kraljice Katarine Kosača, a s ciljem ujedinjenja u molitvi za osobne potrebe, za vlastiti narod i domovinu Bosnu i Hercegovinu, ali i za sveljude i narode koji u njoj žive. Svetu misu je predslavio vojni biskup u BiH mons. dr. Tomo Vukšić uz koncelebraciju mons. Jurja Jezerinca, vojnog ordinarija iz RH, a djelatnike MO BiH i pripadnike OS BiH predvodili su general-major Anto Jeleč i brigadni general Ivica Jerkić. Djelatnici počasnno-zaštitne bojne Republike Hrvatske, u svećanim odorama i sa stjegovima RH i Vojnog ordinarijata, predstavljali su službenu delegaciju hodočašnika iz OS RH. Polaganjem vijenaca, molitvom za poginule branitelje i svetim misama zadušnicama obilježen je dan Svih Svetih i Dušni Dan na svim lokacijama na kojima su raspoređeni vojni kapelani. Delegaciju MO i OS BiH koju je predvodila zamjenica ministra odbrane gospođa Marina Pendeš, položilo je 31.10. 2012. godine vijence i upalilo svijeće poginulim i nestalim braniteljima HVO-a na groblju sv. Josip u Sarajevu, nakon čega je služena sveta Misa u crkvi sv. Ćirila i Metoda u Sarajevu.

Kancelarija pravoslavnog dušebrižništva
Pravoslavno dušebrižništvo, kao dio

jedinstvene vjerske službe u MO BiH i OS BiH bavi se organizacijom i osiguranjem cjelokupnog vjerskog života pravoslavnih vjernika u MO i OS BiH, kao što su: briga o vjerskim potrebama, pripremanje i sprovođenje vjerskih obreda, pružanje duhovne pomoći u slučaju smrti, teških povreda, stradanja te ostalih okolnosti koje zahtijevaju ličnu pomoć vjernika. Od aktivnosti Kancelarije pravoslavnog dušebrižništva u 2012. godini izdvajamo nekoliko događaja.

Povodom dvadesetogodišnjice VRS, 10. maja Njegovo preosveštenstvo Episkop zvorničko-tuzlanski G.G. Vasilije, osveštao je u Banjaluci spomen sobu u kasarni „Kozara“. Uz sasluženje vojnih sveštenika, vladika Vasilije je, u banjalučkom hramu Svete Trojice, služio i parastos svim postradalim pripadnicima VRS u proteklom ratu, a čija imena (22 447) se nalaze upisana u spomen sobi. Na praznik Svetog Vasilija Ostroškog, 12. maja, vladika Vasilije služio je zajedno sa Episkopom kanadskim, G.G. Georgijem, Svetu arhijerejsku Liturgiju u manastiru u Bijeljini, čiji je zaštitnik i krsna slava Sveti Vasilije. Nakon Svete Liturgije, obavljena je litija do spomenika palim borcima VRS, gdje je vladika, uz sasluženje vojnog sveštenstva, odslužio parastos. U kasarni „Vojvoda Stepa Stepanović“ organizovan je prijem za brojne zvanice i vojnike. Pravoslavno dušebrižništvo organizovalo je i poklonička putovanja na Svetu Goru za pripadnike MO i OS BiH od 21. do 25. 05. i od 03. do 07. 09. 2012. godine. Pored manastira Hilandar, ove grupe poklonika obiše su i grčki manastir Esfigmen, administrativno sjedište Kareju, gdje su posjetili Protatsku crkvu i poklonili se ikoni Bogorodičnoj "Dostojno jest", te Posnicu sv. Save, gdje su se poklonili čudotvornoj ikoni Bogorodičnoj "Mlekopitateljnici". Poklonici su obišli i groblje srpskih junaka iz Prvog svjetskog rata na Zejtinliku. U Solunu su posjetili i hram Svetog velikomučenika Dimitrija i poklonili se njegovim čudotvornim moštima. Vidovdan - Krsna slava Vojske RS proslavljen je dvadeseti put. Centralna svečanost je organizovana u manastiru Dobričevo kod Bileće 28.06., a organizator proslave je Treći pješađijski (Republika Srpska) puk. Slavlje je

počelo Svetom Arhijerejskom Liturgijom koju je služio Episkop Zahumsko-hercegovački i primorski, Gospodin, G. Grigorije, uz sasluženje dvanaest sveštenika iz eparhije i sveštenika koji služuju u MO i OS BiH. Nakon Svete Liturgije, episkop Grigorije je sa sveštenstvom služio pomen za stradale srpske vojnike od Kosovskog boja do današnjih dana. U Bratuncu 7. jula, na praznik rođenja sv. Jovana Krstitelja služben je parastos za 3.267 Srba postradali u Podrinju tokom odbrambeno-otadžbinskog rata. Parastos je služio episkop zvorničko-tuzlanski Gospodin Vasilije. Predvođeni svojim dušebrižnicima-vojnim sveštenicima, jerejima Mitrom Mladenovićem i Vasom Popovićem, ovogodišnjem molitvenom sjećanju prisustvovali su i pripadnici OS BiH-pravoslavni vjernici iz bijeljinske kasarne. Povodom stogodišnjice Balkanskog saveza i Prvog balkanskog rata, u kasarni "Vojvoda Stepa Stepanović" u Bijeljini, na Krstovdan je obnovljen i osvećen spomenik palim borcima za slobodu Otadžbine od 1912. do 1918. i 1941–1945. godine. Svečanom činu osvećenja 27.09. prisustvovali su predstavnici MO i ZŠ OS BiH, kao i pripadnici 3. pješađijskog bataljona 5. pbr OS BiH, predstavnici MUP-a RS, pripadnici Centra javne bezbjednosti MUP-a RS i građani grada Bijeljina. Parastos, osvećenje i prigodnu besjedu održao je Njegovo preosveštenstvo, Episkop Zvorničko-tuzlanski, Gospodin, G. Vasilije, uz sasluženje sveštenika Pravoslavnog dušebrižništva i Arhijerejskog namjesništva bijeljinskog. Na praznik Svetog Varnave Hvostanskog Ispovjednika, zaštitnika vojnog sveštenstva u MO i OS BiH, vojno sveštenstvo je sa brojnim zvanicama 12.11. obilježilo svoju Krsnu slavu u manastiru Liplje kod Teslića.

Žene u Oružanim snagama BiH

Od 9 978 popunjenih formacijskih - radnih mjesta u komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, 607 formacijskih - radnih mjesta popunjeno je licima ženskog pola, odnosno 6,1 % u odnosu na ukupnu popunu OS BiH, i to: oficira - 59, podoficira - 126, vojnika - 266 i civilnih lica - 156.

PREGLED zastupljenosti žena u popuni OS BiH po činovima

Kategorija		Lični čin	SVEGA	
PROFESIONALNA VOJNA LICA	Oficiri	Brigadir	2	
		Pukovnik	3	
		Major	12	
		Kapetan	16	
		Poručnik	8	
		Potporučnik	18	
		SVEGA OFICIRA	59	
	Podoficiri	Zastavnik I klase	4	
		Zastavnik	7	
		Stariji vodnik I klase	21	
		Stariji vodnik	34	
		Vodnik	60	
		SVEGA PODOFICIRA	126	
	Vojnici	Kaplar	22	
		Vojnik I.klase	87	
		Vojnik	157	
		SVEGA VOJNIKA	266	
	SVEGA PVL			451
	Civilna lica			156
	UKUPNO ŽENA U OS BIH			607

Žene u Oružanim snagama BiH uglavnom su završile civilne škole, a obrazovanje za vojnički poziv upotpunile su kroz individualne i institucionalne edukacije. Pripadnice OS BiH, rame uz rame sa muškim kolegama, realizuju postavljene zadatke na radnom mjestu te uzimaju aktivno učešće u obuci, školovanju i usavršavanju.

Mjerilo uspješnosti je kao i u ostalim vojskama, lični čin i dužnost koja se obavlja. Zastupljene su u svim rodovima i službama, od sanitetske, preko pješadijske, intendantske, informatičke, finansijske, personalne, te administrativno-tehničke do određenih dužnosti u oblasti telekomunikacija, logističke dužnosti kao što su rukovaoci, ali i kuhari i pomoćno osoblje u kuhinjama i restoranima.

Pripadnice OS BiH aktivno su učestvovala i učestvuju u misijama podrške miru (Etiopija/Eritreja-1, Irak-7 i Afganistan-8 pripadnica), u najzahtjevnijim formama kao vojni posmatrači, demineri i pješadini.

Primjetan je povećan interes mladih žena za profesionalnu vojnu službu u Oružanim snagama BiH, što potvrđuje prijem novih generacija vojnika putem Javnih oglasa. Potrebno je, takođe, naglasiti da je od ukupnog broja prijavljenih kandidata, značajan broj djevojaka uspješno završilo obuku, sa odličnim rezultatima. Kroz proces prijema novih vojnika u OS BiH, koji se kontinuirano provodi od 2008. godine, nastoji se povećati broj žena tako da se u svakom naraštaju prima oko 10% vojnika ženskog pola, od čega je ukupno do sada obuku završilo 273 pripadnice u COO u Pazariću, što je jasan pokazatelj interesa osoba ženskog pola za bavljenjem vojnim pozivom.

Prijedlogom plana petogodišnjeg razvoja OS BiH 2010-2015. godina planirano je da zastupljenost žena bude 10%.

Određeni dio pripadnica OS BiH su imenovane za pitanja rodne ravnopravnosti u MO i OS BiH. Organizacijske cjeline MO BiH i OS BiH su zadužene da prilikom izrade novih zakona i podzakonskih akata iste usaglase sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, uključujući definisane zabrane diskriminacije na osnovu pola.

Sportske aktivnosti u Oružanim snagama BiH

Sport u jedinicama predstavlja jednu od značajnih aktivnosti u životu i radu pripadnika Oružanih snaga BiH. Za ovu priliku izdvajamo samo neke od njih. Među sportskim događajima i manifestacijama na međunarodnom nivou u 2012. godini, na kojima su učestvovali pripadnici OS BiH, posebno se ističu sportske aktivnosti održane pod pokroviteljstvom CISM-a. Jedna od njih je učešće na "FIFA CISM futsal cup 2012". Sportska ekipa OS BiH u malom fudbalu je učestvovala na ovoj aktivnosti u Danilovgradu - Crna Gora od 30.09. do 04.10.2012. godine. Sportska ekipa OS BiH u malom fudbalu je zauzela drugo mjesto, a za najboljeg igrača na turniru proglašen je Kristijan Pantić iz 5.pbr/OK OS BiH. Važne aktivnosti su i regionalna takmičenja na kojima je učestvovala sportska ekipa OS BiH u atletici i to: Regionalno sportsko takmičenje "Polumaraton" od 18. do 21. oktobra u Apatinu (Srbija), te Regionalno takmičenje "Brdska trka" od 10. do 13. maja u Dimitrovgradu (Srbija). Sportska ekipa OS BiH u atletici učestvovala je i na manifestaciji 6. Međunarodna brdska trka "Visočica 2012" koja je održana u Gospiću (Hrvatska) od 19. do 22.07.2012. godine.

Sportska ekipa OS BiH u judou učestvovala je na Evropskom vojnom prvenstvu u judou u Banskjoj Bistrici (Slovačka) od 30.08. do 03.09.2012. godine, a sportska ekipa OS BiH u streljaštvu-pištolj učestvovala je na Regionalnom vojnom sportskom prvenstvu u streljaštvu u Nijmegenu (Holandija) od 01. do 05.10.2012. godine.

Od bilateralnih sportskih susreta izdvaja se susret u Beogradu, kada su na poziv GŠ Vojske Republike Srbije ZŠ OS BiH i MO BiH uzeli učešće na bilateralnim sportskim susretima u malom fudbalu, košarci i odbojci održanom od 23. do 25.04.2012. godine.

Ostali sportski susreti

Od ostalih značajnijih sportskih susreta koji su održani u 2012. godini pomenimo realizaciju turnira u malom fudbalu između šest ekipa sastavljenih od komandi smještenih na širem području Sarajeva (Komanda EUFOR-a, MO BiH, ZŠ OS BiH, OK OS BiH, Komanda br.TP i MNB EUFOR-a). Zatim, značajna je podrška u organizaciji i učešće MO BiH i OS BiH u "Sarajevskom polumaratonu 2012", koji je održan na ulicama Grada Sarajeva 16.09.2012. godine, kao i podrška MO BiH i OS BiH organizaciji takmičenja u malom fudbalu pod nazivom "EUFOR CUP 2012", koji se održavao po sistemu kvalifikacija u osam gradova i finalom u Sarajevu, 23. i 24.11.2012. godine u sportskoj dvorani "Zetra". Od ostalih aktivnosti potrebno je i pomenuti Međunarodni seminar borilačke vještine "Krav Maga" koji se održao na lokaciji kasarne, "Rajlovac" od 05. do 06.10.2012. godine.

